

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

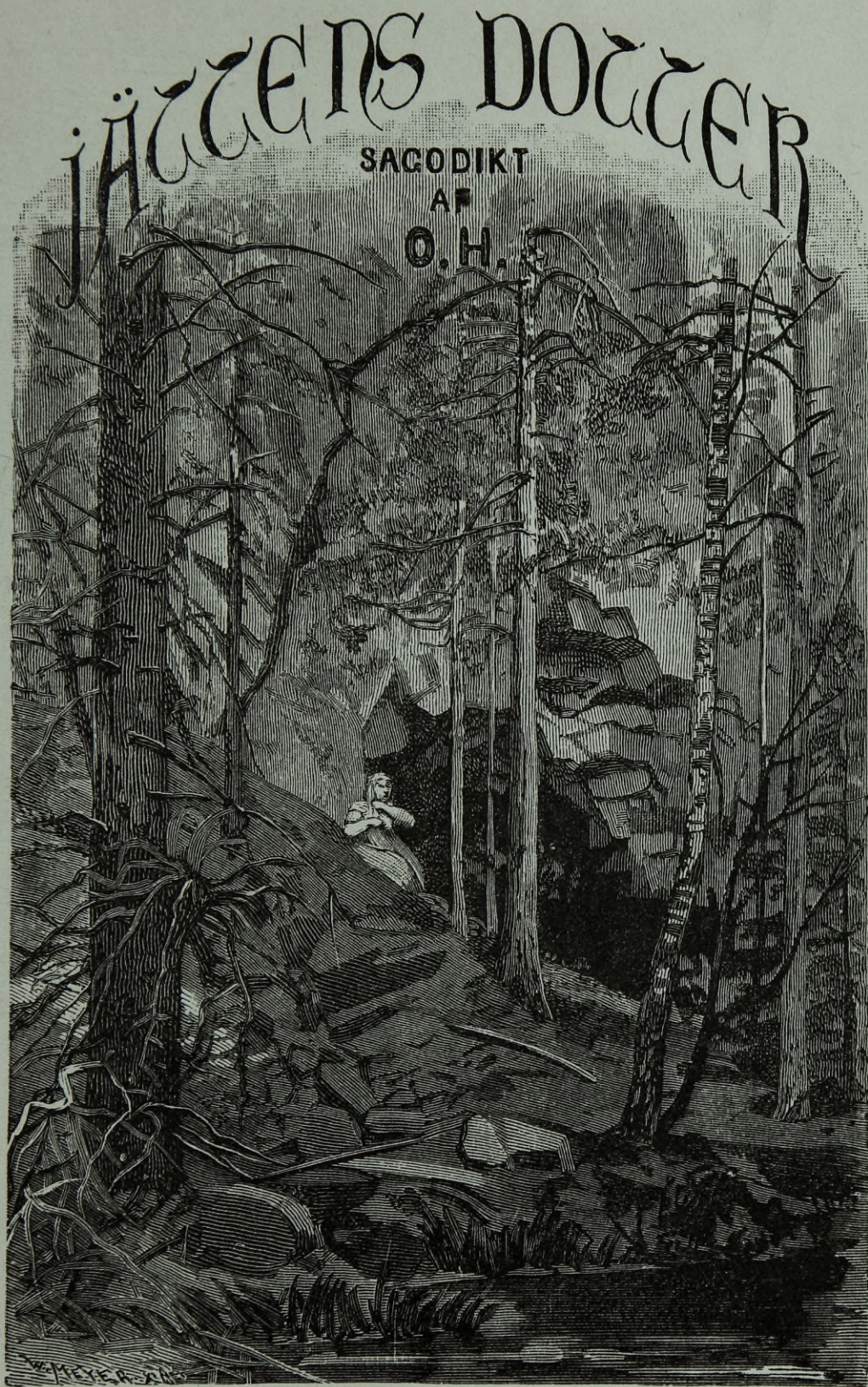

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

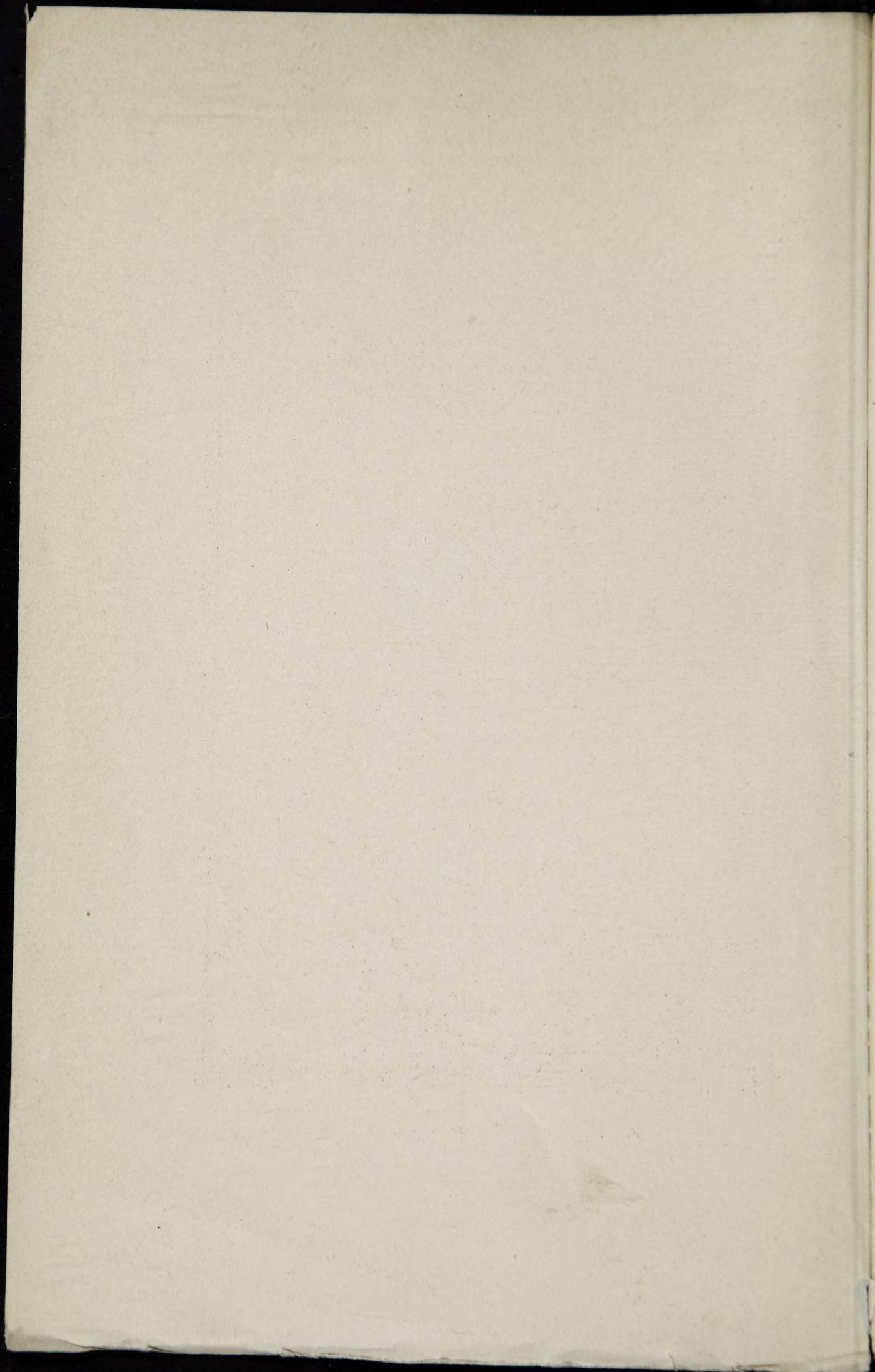
(Br.) Vitt.
Su.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

af O. Hermelin

JÄTTENS DOTTER.

SAGODIKT

AF

O. Hermelin

STOCKHOLM.
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

STOCKHOLM, 1883.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

TILLEGNAS

DR ARTUR HAZELIUS

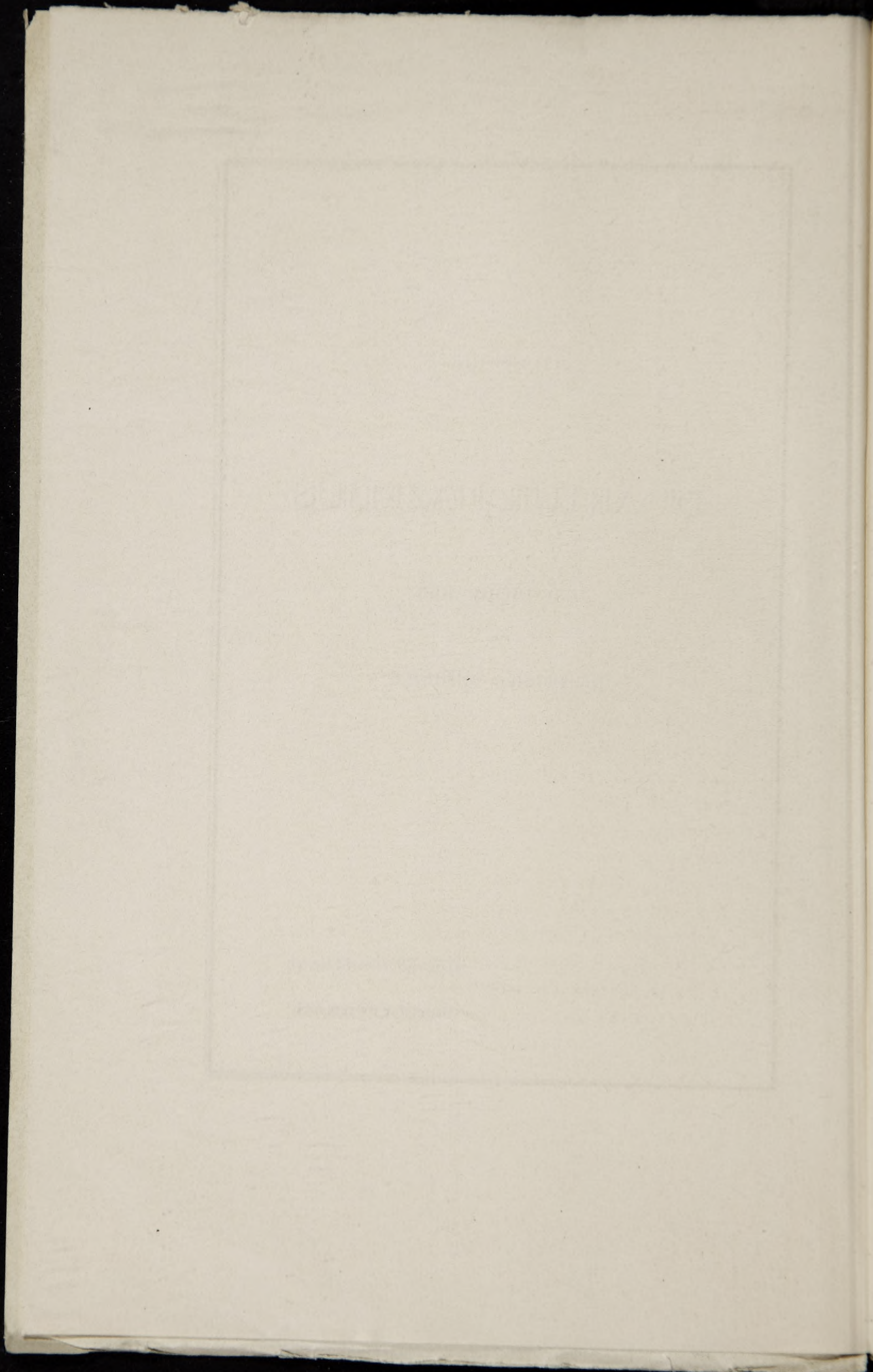
GRUNDLÄGGAREN

AF

NORDISKA MUSEET

HÖGAKTNINGSFULLT

FÖRFATTAREN.

FÖRORD.

Föreliggande »sagodikt» är egentligen en bearbetning af ännu gängse folksägner, hvilka åter finna sitt stöd af några, i våra kyrkor kvarlemnade fornsaker från medeltiden.

Sägner, så väl om bergakungen, hvilken lockade bygdens fagraste jungfru in i berget, som om jättedottern, hvilken med guldkam redde sitt ymniga hår och som förledde ynglingen »af vårt folkslag» att gå dit in; om jättar, som kastat kyrkklockor i sjön, hvilka ännu kunna ses vid klart solsken och stundom höras; om jättar, som med stenkastning velat krossa nybyggda kyrkor; om jättar, hvilka liksom Finn der nere i Skåne uppbyggt kyrkor mot vissa betingade vilkor, såsom att den eller den helige mannen, understundom konung Olof den helige och i den yngre sägnen till och med Axel Oxenstjerna, skulle mista sitt hufvud eller sina ögon, i fall han vid kyrkobyggnadens fullbordan icke kunde säga byggmästarens namn; sägner om de rådande eller de underjordiske, som nattetid nedrefvo hvad som under dagen uppbyggdes; sägner om huru den rätta platsen för kyrkbyggnaden skulle utfinnas,

allt sådant och mycket dertill, som här icke kan uppräknas, lefver än i folktraditionen om ock icke i folktron.

Mellersta Sveriges kyrkobyggande bergtroll heter nästan allmänt »Skalle» och är ofta afbildad, liggande såsom fotapall under Olof den heliges fötter. Stundom har han ett jernband om magen, hvilket naturligtvis blef anbragt, sedan han i vreden öfver att hans namn blifvit uttaladt, fallit ned från tornets topp och »remnat», just då han varit i begrepp att å samma torn fastsätta hanen.

Huru vidunderliga alla dessa sagor och sägner än äro, så är dock märkligt att se och höra, huru de likna hvarandra i vårt lands alla delar.

Vi samla fornsaker för våra museer, och dessa tala ett språk som icke bedrager, men vi må därför icke glömma att sjelfva folket, sådant det ännu är, och ännu mer sådant det för ej lång tid sedan var, helst i aflägsnare bygder, är det förnämsta minnesmärket, som i första rummet förtjenar att studeras. Detta studium bedrifves ock på senare tider med rastlös ifver. Folkspråket i de olika provinserna, folksägner, sagor, visor — ord och melodier — gamla folkseder, dansar, lekar o. s. v., alt är föremål för ifrig forskning. Och det är hög tid. Snart skall den inträngande allmänbildningen hafva bortsopat egendomligheterna hos

våra landskaps befolkningar och med detsamma äfven de rika källor för konst och poesi, som bland samma folk dölja sig.

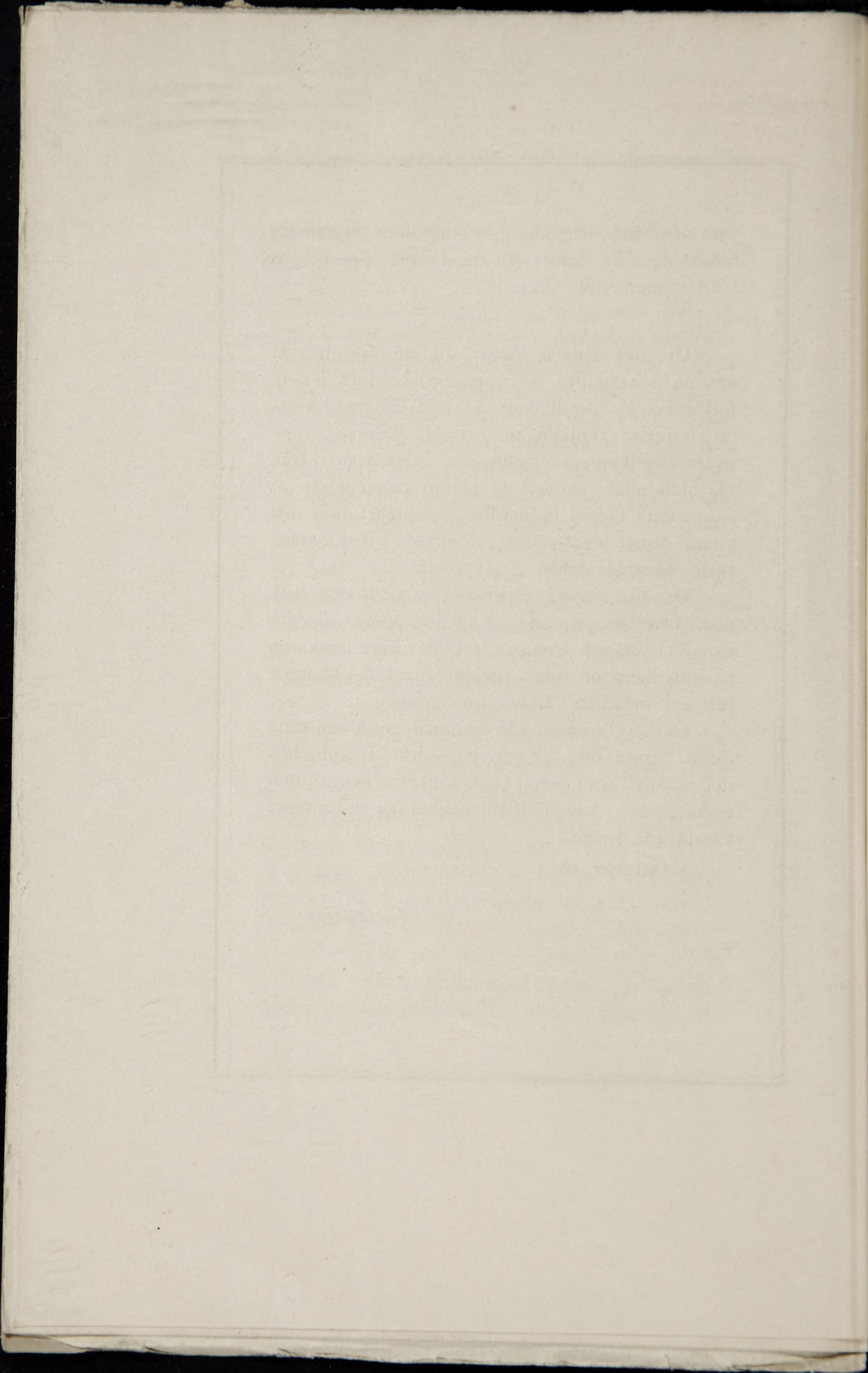
Om ock sådana sägner som de ofvan nämnda äro än så sagolika, så afspeglar sig dock i dem folklynnnet, ja traditionen har till och med vetat att framvisa skiljaktigheter i den äldre och den nyare befolkningens skaplynne. Det, som vi från vår ståndpunkt se ned på såsom vidskepelse, var enligt våra fäders uppfattning verklighet, och vilja vi rätt förstå dem, måste vi inträda i den fantasi-verld, hvori de lefde.

Den blandning af kristlig fromhet och hednisk öfvertro, som än i dag kan spåras hos invånare i aflägsset belägna trakter, gifver forskaren en antydning om huru menige mans åskådnings-sätt var beskaffadt under forna dagar.

Har jag i någon mån kunnat anslå den rätta tonen i min dikt, så står jag därför i skuld hos det folket, som lefver och tänker i skogar och undangömda dalar och till hvilket jag under mina vandringar lyssnat.

I Oktober 1883.

Författaren.

Som alla veta, bodde för mycket länge sedan stora och starka jättar här och der i bergen. Der inne funnos vidlyftiga gångar och många rum, prydda med guld, silfver och kostliga bonader, ty jättarne voro mäktiga rika. Alla dessa salar och gemak finnas nog ännu, men att komma in i dem är icke så lätt för vanliga människor. Jättarne hade äfven vackra boskapshjordar, som utan vallhjons tillsyn betade i skogarne. Då det led mot qvällen, gingo jättens kor sjelfmant in i berget genom en dörr, som utan tillhjälp af människohand öppnades för dem, och läto de sig mjölka der inne af jättens hustru eller dotter. Sådana djur voro större än bygdefolkets och hade en egendomligt gulaktig färg med mörka, svartbruna stripor tvärs öfver kroppen, hvadan boskapen kallades »brandig», och ansågos dylika djur vara bättre än andra. Sådana kor kan man väl få se än i dag, och de hafva påbrå efter jättarnes kreatur.

En jätte vid namn *Helle* bodde i en sådan bergstuga. Han hade en dotter vid namn *Hilla*. Jättens hustru var död för länge sedan, och *Hilla* hade uppvuxit ensam i skogen hos sin fader, som ofta var borta på

långa ströftåg. Han var visst grym och hård mot andra, men *hon* var icke rädd för honom och fick som barn sitta på hans knän under vinterqvällarne, då eld brann i stenstugan. Mången gammal sägen om forna tider berättade han då för henne: huru hans fäder, klädda i björnhudar, men med guldband kring hufvud, hals och handleder, hade uttågat till främmande länder, väpnade med tunga svärd, spjut och klubbor; huru de hade kämpat och härjat i rika bygder, hvars vekliga invånare flydde undan för dem under högljudd jämmerlåt; huru de återvändt till hustru och barn, lastade med byte. Då blef det fröjd der hemma, och jättarnes guldprydda döttrar trädde dansen med utslaget hår. Han omtalade ock, huru ett nytt slägte inkommit i landet, ett listigt, qvicktänkt folk, ej så resligt som jättefolket, men med bättre vapen. Han omtalade, huru hennes fäder så småningom blifvit undanträngda till skogarne och bergen. Der hade de samlat spillrorna af jättarnes forna rikedomar, men när en jätteslägt var död, så voro ock dess skatter försvunna, ty då tillslöts bergdörren för alltid. Nästan alla Hillas slägtingar voro nu döda, och han, Helle, hade besökt bergen, der de hade bott, men funnit ingångarne igengrodda och utplånade. Dock, ännu hade han en bror långt upp i nordn. Hos honom uppfostrades

Helles son, Hillas broder. Hilla hade aldrig sett denne broder, ty han var äldre än hon och hade blifvit bortskickad före hennes födelse. Hon visste ej heller hans namn, ehuru hon flera gånger frågat sin fader derom. Hilla var nu vuxen. Hon kunde ännu minnas sin högväxta moder, som satt så stilla utanför stenstugan, lyssnande till vinden, som sjöng så underligt i grantopparne, och till det aflägsna hafvet, hvars röst var djupare och dofware. När jätteqvinnan dog, gjorde Helle ett stort stenkummel i skogen ej långt från berget. Der fick jättens unga hustru sofva. Hilla hade sin lekplats och ett badställe i kumlets närhet. En bäck tumlade ned ifrån klippan och bildade en djup vattensamling, hvari flickan kunde simma; och så klart och stilla var vattnet der, att hon äfven kunde begagna det som spegel. Hilla tyckte sig stundom, någon sen höstkväll, sedan dimman breddt ut sig i skogen, se sin moders vålnad sitta på kumlet. Den utsträckte sina armar mot den ljusa natthimlen och hviskade ord, fulla af längtan att komma dit upp. Då grät Hilla, ty hon tyckte det vara synd om modern, att hon ständigt skulle vara gömd i det grå stenkumlet under de mörka granarne.

Jätten jagade i skogen och hemsläpade björnar, elgar och annat villebråd. Äfven

Hilla lärde sig att handtera båge och spjut samt blef en stor, stark och modig flicka. Fager var hon. Hennes hår var svart som natten, och hennes bruna ögon voro djupa och genomskinliga som vattnet invid bergklippan.

Nedanföör skogen och bergen låg en bygd, den gamla jättebygden, som nu blifvit mera uppröjd och odlad än förr. Der syntes ock en sjö med många vikar och öar, hvaren nyssnämnda bäcken utföll. Vid en af dessa vikar låg en timrad gård med stora lador och ett stort boningshus, från hvars ryggås rök ständigt uppsteg. Här bodde storbonden *Vibjörn*, och gården hette *Fagervik*. Bonden hade förr varit en mäktig viking, men höll sig nu för jämnan hemma. Hans hustru hette *Sirid*. De hade tre barn. Den äldste hette *Sven*. Han var större och starkare än andra män, fast ännu helt ung. *Kunvar*, hans broder, och *Torvar*, hans syster, voro ännu barn. Sven for hvarje år ut i viking och hade många kämpar i sitt följe, af hvilka somliga äfven följt Vibjörn i hans härfärder. Vibjörn hade dessutom hemma vid gården många huskarlar och trälar jämte deras vif och uppväxande söner och döttrar. En elf flöt från sjön ut i hafvet. Då Hilla stod på toppen af det berg, hvaren hon och

hennes fader bodde, kunde hon se gården Fagervik, hela sjön, elfven som följde skogskanten och längst till venster hafvet. Hon kunde ock se vikingaskeppen, då de foro bort och hem. Hon visste, att Sven, storbondens son, förde dem. Då Hilla och Sven voro barn, hade de utan jättens och utan Vibjörns vetskap mött hvarandra i skogen. Nu hade Sven varit borta i två år; Vibjörn, hans fader, och Sirid, hans moder, började tro att det gått honom illa. Men Hilla gick hvar dag upp på berget och spejade ut åt sjön. En morgon såg hon fyra segel långt utom hafsbandet. Då Sven reste bort, hade han endast två skepp. Hilla såg en bred, röd rand i ett af seglen. Då visste hon, att Sven var ombord på det fartyget. Då Sven reste bort, var hon femton år; nu var hon sjutton. Sven var nu tjugu vintrar gammal.

Nu är tid att omtala något, som hände på Fagervik, medan Sven var borta. Sent en afton kom en främmande man till gården. Han var trött och hade gått en lång väg den dagen. Bondens tjenstqvinnor tvådde hans fötter, Sirid gaf honom torkduk och gästfritt emottagande, god undfägnad och en ren bädd. Den främmande talade nordiskt mål med främmande brytning och kunde göra sig väl förstådd. Han var klädd i en

fotsid mantel, å hvilken syntes ett rödt kors. Han hade ej några vapen, hvilket mycket förvånade bonden och hans huskarlar, men höll i sin högra hand ett litet kors, å hvilket var fästad bilden af en man. Då främlingen på qvällen satt sig ned för stockelden å främlingsbänken, sedan Vibjörn intagit det af gudabilder omgifna högsätet, och hans förnämsta män satt sig i ordning å ömse sidor om husbonden, tillspordes främlingen, om han hade något nytt att mäla.

»Det har jag», svarade han, »och skolen I alla blifva högeligen förvånade deröfver.»

»I forna dagar reste jag vida omkring», sade Vibjörn, »och hade då sjelf tidender att omtala, när jag kom hem; nu vända jag och mina män jorden med plogen, eller sitta vi här och vända oss sjelfva framför elden, och så höra vi litet eller intet från andra orter.»

»Jag förkunnar eder de gamla gudarnes fall», sade främlingen; »en annan gud skall nu råda i Norden.»

»Hvad heter han?» sporde Vibjörn.

»Hvite Krist!» sade främlingen och höjde det lilla korset i sin hand.

»Är det *den* guden, som du håller der i din hand?» sporde Vibjörn lugnt.

»Detta är en *bild* af honom», svarade främlingen.

»Är du den gudens prest?»

»Så är jag!»

»Hvarför är din gud fastspikad på ett kors?» frågade Vibjörn.

»Han led och dog för att frälsa dig och mig», sade presten.

Mycket talade Vibjörn och presten den aftonen, der de sutto vid stockelden, och männen lyssnade dertill. Mycket berättade Vibjörn om de dråpliga ting, som Odin, Tor och de andra gudarne utfört, men presten talade om den *ende* guden, som sändt sin son i verlden för att gifva frid åt menniskorna.

»Vi hafva ock en gud, som dött oskyldig», sade Vibjörn, »dött för Höders pil, riktad af Loke, gudarnes fiende.»

»Det kan väl hända, att eder Balder, Odins son, är samme man som vår Krist, Guds son», sade presten, »ty hans död har blifvit omtalad och förespådd bland alla folk. Krist har ock en fiende, ormen, men hans hufvud är nu förtrampadt af gudasonen.»

»Visst är det Midgårdsormen, du talar om», sade Vibjörn. »Han skall dräpas af Odins son vid Ragnarök.»

Derpå gingo alla till hvila, men Vibjörn och några hans män drömde den natten om den fromme gudasonen, som aldrig dödade någon menniska, men som sjelf blef upp-

hängd på korset och välsignade dem, som dråpo honom.

Den främmande presten hette *Gudmund*, och han blef den vintern öfver hos Vibjörn. Denne, hans hustru och allt hans folk blefvo döpta af den nye gudens prest. Derpå ville presten draga sina färde till en annan bygd, men Vibjörn bad honom stanna än en tid. »Jag har en son, som rest ut i viking. Om han är död eller lefvande, veta vi ej, men kommer han hem, så ville jag höra, hvad han säger om den nya läran.» Presten Gudmund lofvade då att vänta på Sven ytterligare ett halft år.

Icke långt efter att Hilla sett de fyra skeppen styra sin kosa inåt elfven hördes en krigslur. Vibjörn igenkände ljudet. Han hade förr hört det många gånger och sjelf blåst i den luren, såväl när han anföll sina fiender, som ock när han kom hem med seger från sina härfärder.

»Nu, prest, kommer min son, Sven», ropade han. »Kan din Gud böja honom efter sitt sinne, då är han en mäktig Gud, ty Sven är den styfvaste kämpe jag känner.»

»Min Gud skall hafva de mäktiga och starka till rof», svarade presten.

Nu tågade vikingarne fram till gården. Söderns sol hade bränt dem; deras hy var

mörk, och deras ögon voro dystra. Följdes de af minnet från de brinnande gårdarne och af de döendes jämmerrop? — Deras byte var rikt; en skald sjöng de tappres lof. Sven helsade far, mor, bror, syster och husets hjon; alla männen ropade »Hell, hell sjökonungen!»

Nu framträdde presten Gudmund, klädd i sin hvita skrud. Solen sken på det röda korset å hans bröst och på bilden, som han höll i sin hand. Då vände sig vikingen bort. Han hade sett det korset förut. Han hade dödat många af dem, som buro det.

Men Hilla stod på berget, och hennes hjerta slog täta slag. Hon hörde de aflägsna fröjderopen, och hon suckade, ty hon var så ensam der borta på berget.

Nästa dag sken solen klart öfver jättens berg och öfver hela nejden. Jätten hade varit borta flera dagar. Hilla badade i bäcken, smyckade sina handleder och sin hals med guld och kammade med guldkam sitt hår, som föll ända ned till hennes bara fötter. Hon stod så stilla på den mjuka, gröna mossan och lyssnade till det minsta ljud i den tysta skogen. En liten fogel hoppade fram på en qvist helt nära henne, såg på henne med orädda, undrande ögon och flög åter

bort. Nu hördes ett ljud långt borta i skogen. Var det en björn eller elg, som trampade på en torr gren, eller var det jätten, som återvände hem? Hilla lyssnade, men allt var åter så tyst, så tyst. Dock, hon hörde hvad ingen annan skulle hafva hört, hon hörde smygande steg på mossan, steg, som icke voro jättens, och hennes kinder blefvo ömsom hvita som hvitsippans blomblad, ömsom röda som det halfmogna lingonet. Hon satte sig nu på en sten, vände sig åt berget och log. Hennes händer voro åter i rörelse, och guldkammen glänste i det svarta håret, medan en nyfiken solstråle hoppade fram öfver hennes hvita armar. Allt mera ojämt och häftigt höjdes och sänktes den fylliga barmen, ty stegen kommo närmare. Nu blef fullkomligt tyst och stilla. Hon höll in sin andedrägt. — En grankotte föll till hennes fötter. Hon sprang upp och vände sig om. Ett rop — — jättens dotter låg i vikingens armar!

»Jag har väntat så länge», sade jättemön.

»Jag har farit så vida omkring», sade vikingen.

»Men nu är du här!»

»Ja, allra kärestan min!»

»Kom med in i stenstugan!»

»Är jätten borta?»

»Ja, och kommer han, skall jag gömma dig.»

»Jag vill icke gömma mig.»

»Han slår ihjäl dig.»

»Jag är icke rädd.»

Nu hördes ånyo steg i skogen. Jätten nalkades. Vikingen stod stilla och höll möns hand i sin.

»Hvem är du?» sporde jätten.

»Jag är Sven, Vibjörns son.»

»Hvad gör du här?»

»Smeker och kysser din dotter.»

»Såå! Hvem har gifvit dig lof till det?»

»Hon sjelf!»

»Är du inte rädd?» frågade jätten och rynkade ögonbrynen.

»Nej men!» sade Sven. »Gif mig Hilla till hustru! — Men hon skall ha utstyrsel och brudgäfvva också. Hör du det, jättefar!»

»Du är inte blyg, du», sade jätten.

»Ja, tag till och med storslefven, far, ty dotter din får ett hederligt gifte. Du har godt om guld och silfver der inne i berget, och några af de der brandiga kreaturen vill jag ock ha. Sjelf är jag inte så fattig, jag heller.»

»Var det dina segel, som syntes på sjön i går?»

»Så var det, far!»

»Nå, låt gå», sade jätten.

Nu gick han åt stenstugan efter mjöd för att dricka brudfolkets skål; han log i sitt

skägg, då han var ensam der inne i berget och tillagade drycken. Snart kom han åter ut och hade ett gyllene dryckeskärl i handen. »Din skål, Sven, din och Hillas!» och så drack han. Derefter qvad han:

»Så säg mig nu du ungersven,
hvar är du född och buren?»

Och Sven svarade:

»På slätten föddes unge Sven,
ej långt från hafvets vikar,
der solen lyser klar och skön
och ängen fager står och grön,
det hemmet väl mig likar.»

Men Helle sjöng:

»Drick, drick, du ungersven,
drick och glöm! — Glöm solen!
Drick, drick, du ungersven,
drick och glöm den ängen!
Drick, drick, du ungersven,
drick och glöm den gården!»

Sven och Hilla drucko nu ur skålen.

Men Helle qvad:

»Och säg mig nu, du ungersven,
hvad heta far och moder?»

Sven svarade:

»Vibjörn heter fader min,
Sirid är min moder.»

Helle qvad åter:

»Säg mig nu, du ungersven,
hvad heta syster, broder?»

Sven svarade:

»Kunvar kallas broder min,
Torvar liten syster.»

Helle sjöng med så hög röst, att det
gaf genljud från berget:

»Drick, drick, du ungersven,
glöm din fader, moder!
Drick, drick, du ungersven,
glöm din syster, broder!»

Sven och Hilla drucko åter djupt ur
skålen. Helle qvad ånyo:

»Och säg mig *nu*, du ungersven,
hvar är du född och buren?
Hvad heta fader, mor och bror,
hvad heter lilla syster?»

Sven svarade:

»Jag mins det ej, du jätte! I berget vill
jag bo,
i berget vill jag lefva och hafva min ro.
Jag minnes ej min fader, jag minnes ej
min mor,
jag glömt min lilla syster, jag glömt min
unge bror,
Men *Hilla, Hilla*, henne vill jag ega!»

Nu öppnades bergdörren. Sven och Hilla
gingo långsamt dit in, dörren tillslöts, men
jätten stod kvar utanför, medan skuggorna
från berget i den stilla aftonstunden föllo
mörka öfver skogen. Och han qvad med
hes röst:

»Jag älskar ej den hvita solens sken,
men kolsvart natt i bergets djupa gångar.
Jag hatar blomstret, som med kalk så ren
i stilla dalen utaf vällukt ångar.

Jag älskar ruset, som kan minnet döfva,
jag hatar tanken, som kan sinnet öfva,
och därför hånler jätten, när han ser
en yngling sjunka uti vanmakt ner.

Ett hopp så falskt, så löst som Hejmdalls bro,
en tro på drömmar, som blott otro blifver,
en sömn så tung som sjelfva dödens ro,
en bädd så hård, som endast klippan gifver,
ett vredens rus, som inga tömmar känner,
slikt älskar jag, så heta mina vänner.
Och därför skrattar jätten, när han ser
en fånig yngling, som i ruset ler.»

Jätten gick sedan in i sin egen sofstuga,
och det blef åter tyst vid berget och i skogen.
Endast en korp flög skriande deröfver.

Nu är att säga, huru det blef stor oro
vid Fagervik, när Sven ej kom tillbaka. I
två dagar och två nätter söktes efter honom.
Men Gudmund, den kristne presten, stod
den andra natten utanför berget och lyssnade;
han hörde hvad ingen annan hörde:
jättens, Svens och hans bruds andedrag,
då de sofvo der inne. Nu samlades alla vid berg-

väggen. Vibjörn, Sirid, Kunvar, Torvar, Svens kämpar och alt husfolket.

»Sven är här», sade Gudmund, »han soffer der inne i berget.» Men Vibjörn qvad:

»Stod å skeppsbord hötte, bytte
sonen djerfve, hugg med handen.
sände styfva raske kämpen
spjut mot ovän, räddes aldrig.

Hvar är du *nu*, min son?

Blef du af trollen söfd?

Vak upp!

Din fader högt dig kallar.

Att sofva är ej tid!»

Men intet svar hördes från berget, och Vibjörn qvad vidare:

»Stod å slagfält Hugg på hugg
sonen starke, haglade tätt.
bräckte med brak Sådan son
bugtiga brynjor. syntes mig fullgod.

Hvar är du nu, min son?

Din drake ligger vid stranden.

Vak upp!

God vind från landet blåser.

Vak upp! Vak upp!

Att sofva är ej tid!»

Men ännu var det tyst och stilla i berget; intet svar hördes derifrån.

»Du väcker ej din son med den sången», sade den kristne presten.

»Der är bergdörren», sade Sirid, Svens moder. Hon steg upp till dörren och ropade:

»Stig upp, min son! Drag låset ifrån!
Din moder klappar på bergtrollets dörr!»

Nu svarade Sven med dof röst:

»Ingen moder, ingen moder eger Sven i
bergets salar!»

»Han är der», sade Sirid, »men han talar i sömnen; bergtrollen ha gifvit honom att dricka ur glömskans horn. Kom upp, Kunvar! Kanske han minnes dig. Du var honom kär.» Kunvar steg upp och qvad:

»Stå upp, min broder, drag låset ifrån!
Din broder klappar på bergtrollets dörr.»

Sven svarade:

»Ingen broder, ingen broder minnes Sven.»

»Så kom du, Torvar! Dig har han icke glömt.»

Liten syster, Torvar, steg upp och qvad med späd, men ljudande stämma:

»Stå upp, min broder, drag låset ifrån!
Din syster klappar på bergtrollets dörr.»

Åter hördes Svens röst der inne, klanglös och sorgsen:

»Ingen syster, ingen syster störe sömnen
uti berget!»

»Nu, far, kom sjelf hit upp,» ropade Sirid. »Han mornar sig nu der inne. Nu må du qvada än en gång.» Och Vibjörn qvad:

»Vak upp, vak upp, min raske son!
Din fader Vibjörn står vid bergadörren.»

Svens röst hördes åter der inne:

»*Min* far är kung i dessa mörka salar;
han sofver tungt, han ropar ej som du.
Jag sofver sjelf. Gå bort! I sömn jag talar;
jag vill ha frid, jag önskar sofva nu.»

»Sofva, sofva!» skrek Vibjörn. »Intet annat än sofva! Trolldom! Djefvulens konster! såsom presten säger. Upp män! Vi kasta undan stendörren, och sedan skola vi fresta på med våra svärd att väcka jätte, jättinna och sonen min.» Männen skyndade upp. »Hugg i, om det tarvas, så att senorna springa och refbenen rakna!»

Männerna arbetade förgäfvat, dörren rörde sig icke. »Hvad?» sade Vibjörn ånyo, »har min hustru gifvit eder så klen föda, att I icke hafven kraft att bestå ett ärligt tag med storfamnen, då husbonden vill pröfva eder?»

En af Vibjörns män svarade då: »God och ymnig har födan varit, som din hustru gifvit oss, och fasta äro senorna i våra armar och ben. Du har ock full väl fått röna, att vi icke äro blödiga, hvarken i fred eller härnad. Men icke förmå vi mycket mot trolldom. Försök stenen sjelf, och säg sedan, att vi ätit ditt bröd som dagtjufvar och snikna trälar.»

Då tog Vibjörn uti stenen, och var han nu mäktig vred. Flisor lossnade, men stendörren rörde sig icke.

»Upp, bergakonung», skrek han, »och kämpa med mig! Jag skall sätta ditt skäggiga hufvud till fogelskrämma på min kornåker och gifva din åbäckliga kropp hundarne till föda. Upp och låt oss se, om du är en man! Göm dig ej såsom en folkrädd qvinna bakom stenar! Upp! Vibjörn, den gamle vikingen, väntar dig.»

Men Gudmund, presten, talade nu: »Litet bätar det dig att säga hårda ord åt hårda stenar, ty jätten sofver. Vål är jag svag emot dig, som är en väldig viking och en stor slagskämpe, men dock kan det så hända, att jag, den ende Gudens prest, förmår mer än du. Stigen ned af berget, du, dina män, din hustru och dina barn!«

Då stego alla ned, men Vibjörn talade till presten: »Mycket vettuger lärer du, fader Gudmund, vara, och väl tror jag dig om att kunna något skaffa i denna sak. Hvad lön kräfver du af mig, om du tager Sven ur bergfolkets våld och löser honom ur trolldomen?»

Gudmund svarade: »Först skall du lofva mig, att alla de rikedomar, som finnas här i berget, skola användas till kyrkobyggnad, och sedan skall du gifva mig lof att viga sonen din vid den han håller kär.»

»Tvi dig prest!» ropade Sirid. »Vill du föra trollfolk in i en hederlig bondeslägt?»

»Jag talade ej till dig, qvinna», sade presten. »Gör som dig lyster, bonde! Låt din son förblifva i berget, eller lofva, hvad jag af dig begärt.»

»Det får blifva, som du har sagt», svarade Vibjörn, »men liten glädje väntar jag af sådant gifte.»

Nu lät presten tända en eld vid berget för att rena det från trolldom. Några kristnade gossar, utvalda i bygden och iförda, i likhet med presten sjelf, hvita, korsprydda kläder, buro fram rökelsekar, som svängdes fram och åter. Presten och barnen uppstämde en sång till den hvite Gudens ära, och så ringdes det med helgade klockor framför trollens dörr. Då rörde sig bergdörren sakta, och jätten trädde ut.

»Hvem är det, som jämrar sig här ute och stör min sömn?» sade han. »Och hvad är det för pinglor, som låta så illa. Tyst der nere! Jag blir yr i mitt hufvud deraf.»

»Hvar är min son, du leda bergtroll?» sporde Vibjörn.

»Han sofver der inne hos dotter min», svarade jätten.

»Du och din dotter ha lockat honom. Kom ned och kämpa med mig, att du må få ditt straff.»

»Allt för svag och allt för liten är Vibjörn, att Helle skulle kämpa med honom», sade jätten.

»Väck upp de sofvande och för dem ut», sade presten.

»Hvem är du, som dristar tala så till mig?»

»Jag är den ende, sanne Gudens prest.»

»Då är det väl du, som tillstält oljud utanför min boning. Vet du, hvad jag gjorde med presten vid Sätuna kyrka? Jag kastade honom i sjön efter kyrkklockan, som han grät öfver.»

»Du skall hafva dina gerningars lön», sade Gudmund.

»Jag skrattar åt din Gud, prest. Jag är ock en prest såsom du, jag ärar ock en gudamakt, men det är min egen styrka. Nu skall här blifva tyst och stilla igen, eller ock —» jätten lyfte en stor stenklyfta öfver sitt hufvud för att slunga den ned på de närvarande. Alla veko nu undan utom Gudmund, som gick ett par steg framåt och sträckte upp korset, som han hittills dolt i vecken af sin klädnad. Nu talade presten med hög röst:

»I hans namn, som du hädar, och hvars välsignade afbild jag håller i min hand, befäller jag dig att stå stilla. Du skall stå som Judas, då han kysste sin herre. Jag förtager styrkan i dina senor, jag stämmer blodet i dina ådror. När solen går upp,

skall du blifva till sten och ett oformligt beläte. Blif lam och blind, jätte!»

Och se, jätten stod stilla med stenklyftan lyftad öfver sitt hufvud; ett sorl af förvåning och häpnad gick genom den församlade hopen.

»Det var starka ord han talade, presten», sade en af männen. »Jätten står som en bild der uppe och kan inte röra sig.»

»Så kasta ner stenen och visa oss ett mandomsrön, som vi kunna omtala för barn och barnbarn, du Helle. Du är ju den siste jätten, du?» så ropade en annan af männen.

»Prest!» sade jätten.

»Hvad vill du?» sporde Gudmund.

»Lös mig!»

»Har du känt den ende Gudens kraft?»

»Ja!»

»Vill du lemna Sven åter till far och mor?»

»Ja!»

»Vill du lemna ditt silfver och ditt guld att dermed bygga en kyrka?»

»Ja! Låt mig blifva fri! Jag ser ej längre, mina armar och ben blifva sten; solen går snart upp.»

»Så var lös af dina band! Men din styrka skall vara bruten, efter du högmodades deröfver; din syn är tagen ifrån dig, efter du älskar mörkret, och ditt mod är borta. Var lös!»

Helle lade sakta ned stenen, andades tungt och förde handen öfver sina ögon.

Solen gick nu upp och lyste på jätten, som kände, att hennes varma strålar vidrörde hans ansigte. Han sträckte sina knutna händer upp mot himlen och ropade: »Blind, blind!»

Men Vibjörn qvad:

»Solen lyser klart
der på himlafästet,
men för gamle jätten
är det mörkt och natt.»

Nu är att omtala, att Helle, Sven och Hilla, jämte många tunnsäckar, fyllda med guld och silfver, fördes till Vibjörns gård. Sven och Hilla blefvo af den kristne presten sammanvigda med hvarandra; men Sven var olustig och talade om nya vikingafärder. Gamle Helle hade nu svåra dagar, ty äfven qvinnor och barn vågade banna och snäsa honom, sedan han blifvit blind, svag och modlös. Dock tänkte han ständigt på hämd. Sirid hade en qvarn, hvarpå hon tvang den gamle att mala allt det mjöl, som åtgick för gårdens folk, och ehuru Helle nu ej hade sin forna styrka, så var han dock ännu starkare än tre trälinnor, hvilka förr tillsammans malt på qvarnen. Kyrkobyggnaden hade börjat, men hade föga framfärd, ty de vättar, som bodde der under jorden, refvo under näterna ned hvad som under dagen uppbyggdes.

Med Hilla hade efter någon tid försiggått en stor förändring. Först hon kom till gården, var hon häftig och ojämn till lynnet; sin man var hon dock ständigt underdånig. Gudmund talade ofta med henne, och så blef hon stilla, ödmjuk och lydig äfven mot sin svärmoder, som var en argsint och grälsjuk qvinna. Efter någon tid blef hon vattenöst af presten. Ofta bad hon Sven, att äfven han skulle låta döpa sig och blifva kristen, men han ville icke höra derpå, ehuru han annars höll henne kär. Dock fick han uppbara mycken smädelse för att han gift sig med ett »berg troll». En gång slog han en af huskarlarne lam och lytt, därför att han talat härom. Ett halft år hade nu gått, sedan Hilla och hennes fader kommo till bondens gård. Hilla stod och rörde om i en kittel, som hängde öfver stockelden i stugans midt. Helle satt och slöjdade ej långt derifrån på ett spjutskaft, ty ehuru han var blind, så kunde han ännu genom känseln uträtta åtskillig handaslöjd. Sirid höll sig längre bort i stugan. En del af männen voro ute vid kyrkobyggnaden på något afstånd från gården. Sven hade gått ned åt sjön, Hilla ovetande, för att laga sina skepp. Då hörde Hilla, att hennes fader sakta ropade hennes namn.

»Hvad vill du, far?» sade Hilla, i det hon nalkades honom.

»Tala tyst, så att bondens hustru icke hör oss. Ser hon hitåt?»

»Nej, far!»

»Snart kommer sonen min.»

»Hur vet du?»

»Om han lefver, kommer han.»

»Hur vet du?»

»Jag såg honom för två år sedan och gaf honom då en ring. Den säger honom, om jag är i nöd. Ringen bränner honom på fingret. Nu är det ett halft år, sedan jag sattes att mala på qvarnen, och nu bör han snart vara här, ty vägen är lång. Nu få vi se hvad stordåd min son kan utföra. Han är sjelf en jätte nu, fullt så stark som jag varit, men långt mera listig. Den, som äter sitt bröd hos andra, måste vänja sig vid förställning.»

»Hvad vill du, att min broder skall uträtta här?» sade Hilla.

»Skaffa hämd åt mig och dig!»

»Jag vill ej hämnas.»

»Hvad nu? Har presten fört slika tankar i ditt hufvud?»

»Ja, far!»

Nu kom Sirid fram till de samtalande och ropade med gäll röst:

»Hvad hafven I otaldt er emellan? Gå till grytan, du Hilla, och du Helle, upp och mal! — Sådana lättingar skall en föda på

gården. — Se! Skar inte gubben af spjutskaftet!» Och så tog hon det ena stycket af skaftet och slog Helle dermed öfver axeln.

»Storätare är du, och förstöra virke kan du ock, men någon nytta kan du inte göra. Upp och mal, du gamla bergtroll!»

Helle steg nu upp för att gå till qvarnen, och Hilla fattade hans hand för att leda honom dit.

»Du skar dig i handen, far. Låt mig förbinda den.»

»Låt den blöda», sade den gamle, »de kristna hundarne vilja ha jättens blod; jag blandar det med mjölet, medan jag mal.»

Helle fick nu tag i qvarnstången och sjöng sakta, medan han mol:

»Tallen växte upp från rot —
örnen byggde bo;
berget stod på stadig fot —
ulfven sof i ro; —
då kom ovän dit.

Örnen skrek på honan sin,
brådt hon vände om, —
ulfven tjöt till ungen sin,
och hans unge kom; —
då kom hämden hem.»

»Tyst med den der ulfvalåten!» ropade Sirid. »Är maten kokad?»

Den frågan stälde hon till Hilla.

»Ja, mor!»

»Gif upp den i faten; jag hör männen komma.»

Maten upplades. Den bestod af kött och rofvor, kokade tillsammans. Tjenstqvinnorna buro bort faten och satte dem längs efter bänkarne och borden. Vibjörn var harmsen och olustig, när han kom in.

»Liten framfärd har det bygget», sade han. »Hvem kan råda bot för sådant?»

En af hans män genmälte: »Mycken visdom finnes både hos dig och presten, men det vill jag säga, att dårliga hafven I gått till väga båda med det bygget!»

»Hur så?» sporde Vibjörn.

»Du har ej *lyst på*, innan bygget började; därför äro de, som råda i berget, dig gramse. Och inte ser det ut, som om presten heller skulle något förmå mot de små underjordiske.»

»Ja, jag har skickat efter presten», sade Vibjörn. »Vill han hafva gudahus bygdt, så må han sjelf bota, hvad illt der kan vara i grunden.»

Alla satte sig nu ned att äta, och var Sven nu också inkommen.

»Födan är osund», sade han.

»Din hustru har lagat den sådan åt dig», sade Sirid. »Men huru kan du vänta bättre af en bergqvinna?»

»Se så, Sirid, tyst! Maten är bra», sade Vibjörn.

Sirid sporde nu: »Var muren nedrifven ånyo, då I kommen dit på morgonen?»

Vibjörn teg.

»Så säga de», svarade Sven, »men jag var icke der.»

»Hvar då, son», frågade Sirid.

»Vid sjön!»

»Vid sjön?» sade Hilla. »Förstår nog hvad för sysslor du der har före.»

»Rätt, Sven! Du är ung. Jag lastar dig icke för att du vill ut, fast du är nygift. Hade god lust att följa med, om jag icke gifvit löfte åt presten att bygga det här gudahuset. Det blir trångt och qvaft här i stugan bland alla dessa qvinfolken.» Så talade Vibjörn.

»Du klagade inte så förr», sade Sirid. »Men jag vet nog, hvad som våller. Om *jag* kunde säga, hvem som förtrollat bygget och —»

»Kan du det, mor, då skall du hafva tack», sade Vibjörn. — Sirid kastade hvassa blickar på Helle, som allt jämt mol på qvarnen.

»Jag har varsnat, att Helle ler, då I om-talen edert ofall med det der kyrkbygget. Ett bergtroll som han kan nog göra så mycket, att edra stenar icke vilja ligga stilla på berget.»

»Håhå, gamle jätte! Hvad säger du om det?» sporde Vibjörn.

Helle fortfor att mala utan att låtsas höra.

»Inbilla er inte att få ett ord af honom. Han är trilsk som den der brandiga tjuren, vi förde hit från berget», sade Sirid.

»Det här går mig hårdt till sinnes», sade Vibjörn. »Bergakungens guld går åt, och intet gudahus blir färdigt. Hvem skall bygga kyrka åt presten?»

»Jag!» sade en stark röst vid dörren.

Medan Vibjörn talade, och allas ögon voro fästade på honom och Helle, hade en främling inträdt i storstugan. Han var högväxt och groflemmad samt hade ett styggt uttryck i sitt ansigte. Helle upphörde att mala, då han hörde den rösten, och alla, som sutto till bords, vände sig om.

»Skall du?» sade Vibjörn. »Nog synes du hafva krafter, men inte ser du ut, som om du annars ville hjälpa den kristne presten.»

Derefter qvad Vibjörn:

»Säg mig, vandringsman, hvar'från du som längst har kommit?»

Den främmande svarade utan tvekan:

»Fråga stormen, hvarifrån den far fram med gny och dån!»

Vibjörn qvad ånyo:

»Stormen, som så hastigt far,
gifver oss ej något svar.»

Sedan fortsatte han:

»Säg mig då, du vandringsman,
hvert din kosa ställes?»

Främlingen svarade:

»Nattens mörker tag i hand,
släpp det ut kring haf och land;
då, när solen lyser klar,
fråga sedan, hvart det far!»

Då mälte Vibjörn:

»Sällsamt är den mannens svar;
hvem kan veta, hvart han far?»

Derpå sporde han än vidare:

»Säg mig dock ditt rätta namn!»

Då svarade främlingen med högre röst
än förut:

»Namn jag har, men lif och död
mellan mig och gissug man
skiftas fort; — i svåra nöd
kommer jag, om gissas kan
namnet, som af namnlös eges.»

Dertill mälte Vibjörn:

»Hundra namn han ega må,
hvad kan han väl heta?
Gissug man försöke på
att det namnet leta!»

Sedan tillade han: »Vi kalla dig *Namnlös*,
det är ock ett namn. Sitt ned och ät, Namn-

lös! Föda behöfver den, som långt har fär-
dats, och har du rest samma väg som stor-
men, så är du lika hungrig efter mat som
vind och sjö efter skeppsvrak.»

Hillagick nu till Helle och talade med lågröst
i hans öra, så att ingen annan kunde höra det.

»Är den mannen min broder, far?»

»Ja! — Men tyst!»

En af männen hviskade till sin granne:
»Den mannen är af jätteslägt.»

Den namnlöse satte sig nu vid främlings-
bänken, och Hilla gaf honom mat.

»Ät, främling!» sade hon.

Nu kom Gudmund, presten, in och hel-
sade: »Krist och alla helgon vare hos eder!»

När främlingen hörde den helsningen,
sprang han upp från bordet, och välfägnaden
störtades i golvet.

»Hvad, Namnlös? Blef du rädd för de
namnen? Då är ej godt för dig att bygga
kyrka åt den hvite Guden.»

Så talade Vibjörn.

Men Namnlös steg fram och såg på den
kristne presten med gnistrande ögon, i det
han qvad:

»Prest, jag manar dig till strid;

ej med svärd och tunga stenar.

Du må lefva dock en tid,

om du mod med vishet enar.

Säg mig, prest: hvad heter jag?»

Men Gudmund qvad:

»Aldrig före denna dag
såg jag dig, du starke jätte.
Ej jag veta kan ditt namn.»

Den namnlöse qvad:

»Hufvud ditt i pant du sätte,
och jag bygger gudahuset;
dock jag skall ej panten taga,
om du säga kan mitt namn.»

Men presten såg uppåt, och de hårdföra vikingarne, som sutto derrundtomkring, tyckte, att det gick ett sken från hans anlete och från hans hvita hufvud, då han qvad dessa ord:

»Och skulle han skiljas från lifvet och gå till döden; — ja, då får presten hvila. När Skaparn mig kallar, då skall jag ju nå till himla upp; min ande dit får ila.

Men förr än jag själas, om jag kan få se den kyrka, der Herren sjelf vill blifva, då skall jag ej bäfva, om skonsmål ej be, ty ingen makt kan vigda kyrkan rifva.»

»Sant är, att kyrkbygget går illa, du prest, men skall du lofva bort ditt hufvud åt den namnlöse, så blir kyrkan dyr. Nog af, att bergakungen mistat sitt guld, tycker jag.»
Så Vibjörn.

Dertill svarade Gudmund: »Kan jätten bygga kyrkan, och kan jag ej säga hans

namn, innan hanen sättes upp på tornet, så gifver jag mitt lif.»

»Du är en ståndaktig man på ditt sätt», sade Vibjörn. »Skada, att du inte fått lära dig karlaseder i härfärd.»

»Jag tager eder alla till vittnen», ropade Namnlös, »fria och trälar, män och qvinnor! Är det sagdt?»

»Det är sagdt», svarade Gudmund. »Hjälpe mig Gud! Amen!»

Nu ville Vibjörn, att alla skulle följas åt upp till berget, der kyrkbygget pågick, för att se, om Namnlös var den karl, han gaf sig ut för att vara. Men Sven ville icke vara med. Han ämnade sig med sina män ned till skeppen för att göra dem segelfärdiga, sade han.

»När sticker du ut till sjös?» frågade Gudmund.

»När natten faller på», svarade Sven.

»Mörkrets gerning skyr ljuset», sade Gudmund.

»Ej rädes jag för dagsljuset och ej för mörkret heller», sade Sven.

»Nej men! — Då du kröp in till trollen i berget, då visade du ditt sinne», sade Sirid.

»Mor! Kan jag få fred för dig, medan jag är hemma?» —

»Litet liknar du den Sven, som var min son, innan du kom in i berget. Jag vet nog,

hvem som förvandladt ditt sinne både mot mig och andra. Aldrig blir det folk af den, som varit bergtagen.» Så Sirid.

»Illa låter edert samtal», sade presten. »Du går på orätt stig, Sven, och du med, Sirid. Du, Sven, tänker bota din olust med att slå folk ihjäl, och du Sirid, som talar om troll, du vet inte, att du sjelf knäsatt trollen vid din egen härd.»

Sven tyckte sig nu hafva fått nog af detta samtal och ropade: »Till skeppen, mina män!» Men Hilla fattade hans arm och hviskade några ord i hans öra. Sven lofvade då att komma åter till henne, innan han gaf sig ut på sjön. Derpå gingo han och hans män ur stugan. När det nu hade blifvit tyst der inne, vände sig Vibjörn till presten och frågade honom:

»Har Sirid knäsatt trollen vid min härd? Hvad menar du?»

»Jag menar, att hårda och arga ord äro onda troll, som köra fred och trefnad ur bondens hem.»

»Gumman min är hastig i orden», sade Vibjörn, »men det lade jag aldrig på sinnet. Men kommen nu, karlar! Nu gå vi upp på berget att se, huru byggmästaren reder sig.»

Vibjörn och hans huskarlar gingo nu bort. Den namnlöse hade gått förut. Men Gudmund dröjde ännu kvar. Han närmade sig Hilla, som jämte tjensteqvinnorna sysslade med att tvätta matkärnen.

»Guds frid hos dig, barn!» sade han.

»Liten frid har jag här i huset», svarade Hilla.

»Det vet jag», sade Gudmund. »Men du var ej den första, som bodde trångt och mörkt, och dock hade en rymlig och ljus bostad.»

»Hvad menar du med det, fader?»

»*Inom* dig kan vara ljust. Vet du, att du har en ande, som icke dör, Hilla? Vet du, att det finnes ett annat hem för dig. Der uppe!»
Presten pekade uppåt.

»Du har sagt det, fader. Jag har förstått, att du talat sanning.»

»Väl, min dotter! Han, som gifvit dig både kropp och själ, skall hjälpa dig i allt.»

Helle stod vid qvarnen och lyssnade. Han ropade nu:

»Hvem talar med dig, Hilla?»

»Presten!»

Helle kom nu framåt, trefvande för sig med händerna för att icke stöta emot.

»Hvar är du, prest?»

»Här!» sade Gudmund.

Helle fattade tag i hans arm och kramade den, under det han talade:

»Guldet tog du från mig, synen tog du, min styrka bröt du; nu vill du taga min dotter.»

»Nej, gamle Helle», sade presten. »Du skall få henne åter bättre, än när du ensam egde henne.»

»Du ljuger, prest! Visst är jag svag nu, men än skulle jag väl kunna slå dig ihjäl.»

»Jag fruktar dig icke. Den, som släckte ut din syn och bröt din styrka, kan väl fria mig ur din hand.»

Jätten släppte nu presten, som gick ut. Men Hilla sporde Helle ånyo om den namnlöses namn. Hon ville icke, att presten skulle dö, sade hon. Helle gick till qvarnen och mol utan att svara henne.

Uppe på berget stod Vibjörn och hans huskarlar, betraktande den namnlöse byggmästaren. Han tog stora, stora stenar i famnen och lade dem upp i muren, och sedan lågo de så fast, att ingen kunde röra dem. Medan han arbetade, sjöng han en trollsång, som ingen förstod. Vibjörn och hans män, som voro starka karlar, äfven de, tyckte sig aldrig hafva sett säkrare tag eller en mer karlavulen arbetare.

Nere vid sjön var ock lif och rörelse. Masterna fästades med nya tåg, lifsmedel fördes ombord, och bordplankornas fogar tätades med dref.

Hilla satt hemma och fäjade Svens vapen.

Fram emot aftonen kommo männen hem både från berget och sjön. Sven kom först. Hilla frågade honom, om han ville ikläda sig sin vapenrustning. Sven berömde henne för

det goda skick, hvori hon hållit hans vapen och rustning, medan han varit hemma. Bergqvinnan var god nog att fåja hans vapen, menade Hilla, men annars hade hon icke fått många ord af honom på sista tiden. »Du blyges vid mig», sade hon.

»Hvem har sagt dig det?» sporde Sven.

»Din moder och dina egna ögon,» svarade Hilla. »Dock, jag har mig sjelf att skylla.»

»Huru så?»

»Sant sade din moder: jag lockade dig till berget.»

»Jag gick sjelfvilligt.»

»Väl, att du säger så, men nu går du bort.»

»En man må komma ut ibland, annars blir han veklig som en qvinna.»

»Väl, Sven! Då du kommer åter, skall du icke finna mig under din faders takås.»

»Hvar då?»

»Vid berget, der du först såg mig. Derfor är det hemmet mig kärt. Dock, du är led vid mig. Du må vara fri att söka dig ett annat vif, som bättre står dig an. Här är ditt svärd! Nu ser du ut för att vara hvad du är: en sjökonung. Hell! Lycka ske dig, konung!»

»Tack! Jag skall söka dig vid berget.»

Hilla sträckte sig nu upp och hviskade i Svens öra: »Kanske finner du vid berget, när du kommer åter, någon mer än mig och min fader.»

»Hvem? Hvad då?» frågade Sven och skiftade färg.

»Din son!» sade Hilla, och Sven tog henne glad i sin famn samt kysste henne.

»Mycket hafven I att tala om», sade Sirid, som nu nalkades.

»Flere ord skulle vi båda hafva talat oss emellan, om icke *du* varit, mor!»

Vikingar och huskarlar inträdde. Nu och sedan följde åtskilligt tal om Namnlös och hans gerningar. Vikingarne väpnade sig och rustade sig i ordning till affärd.

»Väl, son! Hvart ut går din färd?» frågade Vibjörn.

»Dit vinden blåser», svarade Sven. — »Far!»

»Hvad vill du, son?»

»Mitt vif och hennes fader lemna dig och min moder. Tunga voro deras dagar här.»

»Ja, tunga och smädefulla», sade Hilla i det hon sönderbröt den ena bommen på mjölqvarnen.

»Stora krafter har du, Hilla. Hvi tålte du Sirids snäsor och slag?» Så Vibjörn.

»Presten lärde mig att ära dig och din hustru, såsom jag ärar min egen fader. Dock nu bröt jag sönder oket.»

»Vill du följa med om skeppsbord, gamle jätte?» sade Sven. »Hilla kunde ock vara med.»

»Nej», svarade Helle, »men än en gång vill jag mala på den sönderbrutna qvarnen.

Han steg nu upp och satte qvarnen i gång samt sjöng, så att alla hörde det:

»Jätten maler mjöl, går i trampqvarn. Ofärd ock jagmalavill åt mitt värdfolk, år så onda, hagel, frost och förbrända gårdar.	Jätten maler mjöl, går i trampqvarn. Uti qvarn jag lägga vill åt mitt värdfolk hån och nesa, hugg och slag, som jag sjelfharskördat.
--	--

Derpå bröt han af den andra qvarnstängen, kastade den på golfvvet samt sträckte ut sin hand efter Hilla.

»Kom, min dotter! Nu gå vi till vårt gamla hem. Jag är trött, jag vill sofva i berget.»

»Farväl, Sven!» sade Hilla i det hon gick med sin fader. »Glöm ej att söka mig, då du kommer hem.»

Sirid tog ett eldkol från härden och kastade efter de bortgående.

»Gån, I leda troll! Kommen aldrig mer igen!»

Då reste sig Sven från sätet, der han druckit ett horn till afsked med sin fader.

»Upp, män! Till sjös! Till strid! Ordstrid och oqvädinsord passa arga qvinnor, men icke män.»

Gudmund, presten, hade under föregående samtal suttit stilla och orörlig, med hufvudet

lutadt i sina händer, men nu reste äfven han sig upp.

»Strid! Strid! — Strid hemma, strid borta; ve eder, som strida!»

Vibjörn talade: »Du får vara lagom sträng mot oss, prest. Vi nordmän ha *våra* seder. Finge vi inte komma ut en eller två gånger om året och smaka sjöskum och flåsa hafs-luft, så blefve vi dufna och dorska. Vår-vikingen åtminstone afstå vi nödigt.»

»Blifven hedningar som förr, gören kyrkan till ett afgudahus!» ropade Gudmund.

»Nej, prest! Din gud är den starkaste, det se vi nog. Gamle Helle blef af honom slagen med blindhet, och vilja vi inte se sanningen med våra ögon, kunde den nye guden straffa äfven oss. Är huset byggt åt din gud, så må det stå der för hans räkning. Han kan göra oss godt igen, då vi behöfva honom.»

»Tungt är mig att lefva bland eder. Mörkt och hemskt är detta hedniska Nordan-landet.»

»Säg ej så, prest! Vi kunna ej bygga din kyrka på en dag, och många dagar behöfver du, innan du kan göra oss sådana som du vill ha oss. Är här mörkt? Jag tycker, att solen lyser klart nog. Nu gå vi att se vi-kingarnes affärd.»

När Vibjörn sagt detta, gingo de alla, män, kvinnor och barn, ned till skeppen. Men den

gamle presten satt ensam i den öde stugan
och hviskade sakta:

»Mörkt det är ännu i Norden,
men det dagas.

Härskri skalla mellan morden;
hjärtan tagas
ej med våld.

Drakar lossas ifrån stranden,
seglen svälla;
stjernan syns vid himlaranden;
hjärtan sälla
känna den.»

Några tårar föllo ned åt golfvet från pre-
stens ögon. De blefvo sköna perlor. Bon-
dens barn hittade dem dagen derpå.

Hvad som nu hände Sven och hans män
på hans vikingafärd, det hafva vi föga kunskap
om. Sådana färder hafva dessutom blifvit be-
skrifna många gånger förr. Nog af, Sven och
hans män kämpade på sjö och på land samt
fingo mycket byte och slog ihjäl många, som
helst önskat lefva i fred och ro. Hilla och
hennes fader bodde åter i berget och hade
der mycket större trefnad än i den timrade
gården. Sven hade, innan han reste, tillsagt
sin fader att återsända jättens boskap till
berget, och Hilla mjölkade sina kor hvar mor-
gon och afton. När det led något fram på

året, måste hon dock skaffa sig en tjänstevinna till hjälp för att sköta de vanliga hemsysslorna, ty hon fick nya omsorger. Hon hade födt en son och var nu glad och munter som förr, ja, än gladare, ty presten besökte henne då och då, talade sköna ord för henne, och hon hade frid i sitt hjärta. Då den lille vikingasonen låg i sin lulla, som var gjord af bark och upphängd i den vackra björken nedanför berget, då sjöng hon för honom om det barnet, som låg i en krubba i Betlehems stad, ty presten hade lärt henne det, och vinden sjöng *sin* sång öfver gossens hufvud, och han sof och blef fet och frodig, och skogens små vättar och älfvor togo vård om honom och lekte för honom, så att han icke skulle gråta, när modern för en kort stund gick bort från honom. Det var en vacker syn att se den unga modern med sitt lilla barn. Gossen hade ljusst hår som fadern, och Hilla älskade sitt barn än mer af den orsaken.

Arbetet på kyrkan hade gått raskt undan, och nu var den snart färdig, men ännu visste ingen byggmästarens namn, och den gode presten beredde sig att förlora sitt lif. Han var dock ständigt frimodig samt gladde sig åt Guds rikes framgång bland Nordens hedningar.

En vacker vårdag satt Hilla der nere vid den stora björken och förde lullan fram och åter med ett snöre, som var fästadt deri. Något

högre upp i björken hade ett par sångfoglar gjort sig bo, der stammen delade sig. Honan låg på ägg, men hanen sjöng för att muntra henne det starkaste han kunde; ja, han sjöng, så att Hilla nästan fruktade, att han skulle falla ned och dö. Hon tänkte på sin man, vikingen, och på hans hemkomst och på forna dagar, då han och hon sprungo omkring och lekte i skogen och huru de då stundom trodde sig hafva sett skogsvättar och älfvor. Och så började hon sjunga smått på en ton, som hon kunnat förr. Nu hade visst presten lärt henne nya gudliga sånger om Jesusbarnet och helgonen och jungfru Maria; men i dag kommo de gamla visorna och tonerna öfver henne, så att hon icke kunde låta bli att sjunga dem. Och icke heller trodde hon, att detta kunde vara någon synd. Älfvorna hade aldrig gjort henne något ondt, och hvarför skulle hon då icke tro dem om godt? Necken, som ofta höll till vid hennes badställe, hade aldrig skrämt henne eller gjort henne något förfång. Hvarför skulle hon då misstro honom? Stackars vattenande, han hade nog ledsamt ändå ibland, der han satt och vred tårarne ur sitt skägg, ty han kunde aldrig blifva salig; så hade presten sagdt. Och de små dvergarne i berget; hade hon inte sjelf sett en gång, när det var nästan mörkt der inne i en af bergsalarne, huru de hade dansat omkring hennes son, och hört,

huru han hade skrattat åt dem, efter de buro sig så tokroligt åt. Nej, presten måtte säga hvad han ville, hon kunde inte annat än hålla af alla dessa naturandar, som alltid varit så goda mot henne. Och hon sjöng sin vaggvisa med klar och ljudelig röst:

»I skogen de dansa små älfvor på tå
å grönskande tufvor med fötterna små.

Min lille, han sofver så sött.

Sof! Sof! Sof svenbarn, du unga! Sof sött!»

Nu hördes i skogen liksom ett svagt genljud af sången: Sof sött! Hilla steg upp och såg sig om; hon blef något orolig, ty skogen stod så tät och tyst omkring henne, och hon hade aldrig hört sina ord upprepas på det sättet, men så trodde hon, att det endast var eko, och så satte hon sig ned och började sjunga ånyo med lägre röst:

»När necken han hvilar på skummande våg
och slår på sin harpa med sorgelig håg,
min lille, han sofver så sött.

Vyss! Vyss! Sof, svenbarn, ty nu är du trött!»

Då hördes rundtom i skogen från hvar enda buske, från de höga granarne, bakom stenarne, öfverallt en kör af späda röster:

»Vyss! Vyss! Sof, svenbarn, ty nu är du trött!»

Hilla sprang hastigt upp, tog gossen ur vaggan och såg med förskräckelse, att en mängd älfvor, vättar och dverggar kommo fram från

alla sidor. I spetsen för de förra gick älf-drottningen med krona på hufvudet, framför de senare visade sig en dvergkonung, också med krona på hufvudet, spira och äpple i händerna. Älfdrottningen talade nu, och hennes röst var såsom vindens sus i en lind när hvarje qvist bär tusende blommor och humlor och bin flyga omkring bland dem:

»Bergets drottning, vi för dig oss böja,
lyda villigt hvad du bjuda må,
lätt och lustigt vi oss åter höja,
tråda dansen inför dig på tå.

Bergens dvergar har jag låtit kalla,
älfvor, vättar ifrån skogens snår.
Vi dig känna, vi dig hylla alla,
sonen din vi hålla såsom vår.

Frukta ej, du jättens sköna dotter!
Vi dig älska, du är född bland oss.
Tag de gåfvor, som för dig vi lägga!
Sonen din må framgent bruka dem.

Detta *spjut*, af mistelträdet skuret,
träffar målet, vänder åter sedan;
denna *krans*, af vilda blommor plockad,
blir en krona utaf guld, se'n solen
hunnit värma den med sina strålar.»

Många små alfer och älfvor kommo fram,
släpande på de för dem tunga gåfvorna, och
nedlade dem för Hillas fötter.

Dvergarnes konung talade nu:

»Detta *svärd* är hamradt djupt i berget,
bättre stål ej finnes uti Norden;
väl det biter, fördt af unge svennen,
då han vuxit och sitt land kan värna.»

Hundra små dvergar, alla sotiga, med pucklar på sina ryggar och med slitna förskinn, släpade nu fram ett svärd, som blänkte som en blix, då solens strålar träffade det. Det lades ned framför Hillas fötter, och en underlig, dof klang hördes, då det vidrörde en sten. Men dvergarnes kung fortfor att tala:

»Denna *armring* utaf guld skall växa
liksom svennens arm. Den skyddar honom
emot alla faror. Tag den, Hilla!»

Hilla tog nu armringen sjelf ur dvergkonungens hand och trädde den på sin sons handled. Dvergkonungen talade ännu en gång:

»Eldröd hane skall på bostad flaxa,
der en fiende till svennen bor.»

Nu böjde Hilla sitt anlete ned mot de små, som omgäfvö henne och sade:

»Tack, I alla! Nu jag nogsammt ser,
goda vättar finnas uti Norden,
vilja ej, att främling här skall råda,
men ett folk, som hemfödt är och modigt,
värnar landet, som det ärft af fädren.»

Älfvornas drottning talade åter:

»Lägg din son tillbaka uti lullan.
Björkens grenar bära fager börda.»

Hilla gjorde, såsom älfdrottningen bad henne, och den senare, vänd till sina följeslagare, talade än en gång:

»Nu, en dans, att eder glädje visa
öfver sonen, som af goda makter
gafs åt Hilla, jättens sköna dotter.»

Nu började dansen, som ledsagades af en sakta sång, förnimbar endast på nära håll. På något afstånd åter var den som en blandning af alla de ljud, hvilka höras på ängar och i skogar en nordisk vårdag. Gökens kuku, foglarnes qvitter, alla insekternas surrande, bäckens sakta sorl, allt sammansmält i en enda kör. Men Hilla urskilde tydligt en del af orden i sången:

»Vätte du,   Går så lätt!
skynda nu!   Hejsan!
Jämna steg!   Hoppsan!
Älfvan neg.   Snurra kring
Trippa nätt!   uti ring!

Den lille såg naturvättarnes lek och hörde deras sång; han log högt och sträckte upp sin guldprydda arm, som blänkte i solskenet; hans moder log, och alla skogens barn logo, och de små dvergarne höllo sig

med händerna för sina magar och skrattade, så att tårar kommo i deras ögon. Nu stannade dansen af, och det blef tyst, men äldrottningen talade:

»Förr än vi gå, jag vill dig något mäla,
som skall dig fröjda: — snart du ser din make,
ty vind och vågor föra honom hem.»

Men Hilla svarade: »Haf tack för gåfvor och för budskap!» Äldrottningen, alferna och älfvorna sprungo nu in i skogen och gömde sig, dvergarne kröpo in i bergremnor, och allt blef åter tyst och stilla. Hilla hängde upp sin sons gåfvor i björken, satte sig ned på sin vanliga plats, en mosslupen sten och sjöng medan barnet sakta vaggades fram och åter:

»Sonen min, sonen min,
far mot hemmet seglar.
Vågen går så hög,
färden är ej trög;
skeppet gungar, lullan går.
Sof min lille, nu är vår;
far mot hemmet seglar.

Sonen min, sonen min,
hör, hur björken susar.
Vinden kom från ön
uti blåa sjön;
skeppet gungar, lullan går.

Sof min lille. det är vår,
gröna björken susar.

Sonen min, sonen min,
snart står far på stranden!
Guld han gifver dig,
huld han blifver mig.

Skeppet kommer, lullan går.
Sof min lille, nu är vår, —
snart står far på stranden.»

Nu hördes höga rop uti skogen. Hilla lyssnade. Det var Kunvar, som kom att besöka sin unga frände.

»Hur mår den lille?» ropade han, då han kom fram.

»Tyst! Han sover!»

»Se, så vackert! Hvem eger svärdet och guldkronan och spjutet?»

»Min son!» svarade Hilla. — Hon betraktade än en gång gåfvorna. Ja, nu var blomsterkransen förvandlad till en guldkrona, ty solen lyste derpå.

»Hvem har gifvit honom alt detta?»

»Kronan och spjutet fick han af skogsvättarne och älfvorna, svärdet och armingen af dvergarne.»

»Ja, se! Han har en guldring på armen», sade Kunvar.

»Den skyddar honom mot dem, som vilja göra honom illa. Den, som hatar och förföljer den lille, hans gård skall brinna.»

»Hvarföre fick ej jag sådana gåfvor, när jag var så liten?»

»Olika falla människornas lotter. Du sof under den rike odalbondens tak. Han kan gifva dig guld, svärd och spjut, då du blir vuxen. Min sons lulla är fästad i björkens grenar, hans mors hem är sköfladt, och hans far är långt borta.»

»Är din stygge far vaken än der inne i berget?»

»Säg ej så, Kunvar! Har han varit stygg mot dig?»

»Mor säger, att han är ett troll.»

»Illa gör din mor, som så säger.»

»Du är ock ett troll, men det törs hon ej tala om, då Sven är hemma.»

»Liknar jag ett troll?» sporde Hilla.

»Nej, men när jag blir stor, skall jag slå ihjäl alla troll.»

»Mycket får du då att göra. — Men hör nu, Kunvar! Gå upp på högsta bergstoppen och se väl efter, om du icke blifver varse några segel på sjön. Jag väntar Sven hem i dag.»

»Det skall jag göra, Hilla! Hälsa den lille från mig, när han vaknar.» Och så sprang Kunvar uppför berget. — Nu syntes Helle i berghålans öppning, trefvande sig fram utefter väggen. Hilla sprang upp och ledde honom ned för stigen.

»En god morgon, far!»

»Ingen morgon är god för mig. Kanske dock — den sista.»

»Säg ej så, far! — Kom och sätt dig här, hos min son.»

»Nej, inte der!»

»Är du honom gramse?»

»Nej, dotter!»

Hilla gick nu efter sin son och lade honom i morfaderns armar.

»Här är han, far! — Spå honom hans framtid! Du kan spå!»

Jätten tog varligt den lille i sina händer.

»Många ätteleders mod
samle sig hos dig, du lille;
många starka kungars blod
rinna uti dina ådror.

Blodet späddes —

mor din häddes —

Tag din pilt, min dotter — gå!

Ej jag vill hans framtid spå.

Lägg honom långt bort, ej nära mig. Han kunde hafva ondt deraf. Mörkt är omkring mig, mörka tankar bo i mig, och svarta äro mina följesvenner.»

Hilla lade den lille i hans bädd.

»Sitt nu här, far, och håll i snöret, som jag lägger i din hand. Drag då och då derpå, så gungar min son fram och åter under den gröna björken. Det ser vackert ut, må du

tro. Solen lyser ock på *dig*, far. Låt de mörka tankarne och svartalferna fly bort ifrån dig. Nu går jag in i berget att reda din måltid. — Säg, far! Ha vi det inte bra, sedan vi kommo hit till vårt gamla hem igen? Mor Sirids bannor höras aldrig här. — Vet du! Jag tror, att Sven kommer hem i dag. Han skall blifva glad åt sin son, tror du ej det? — Du svarar ej, far! — Nå, jag får nog goda ord af dig, då jag kommer igen.»

Nu gick Hilla in i berget. Helle satt så stilla, drog då och då i snöret. Han qvad:

»Domna och somna,
 qväljande minne,
 som följer mig hvar jag må gå.
 Domna och somna,
 tanke och sinne,
 sin dödsstund den trötte vill nå.

Hånfullt belyser
 solen den gamle,
 hon strålar på krymplingen ner;
 jätten dock fryser,
 eldar sig samle,
 att värma mig! — Intet jag ser.

Snart sliter jag mig lös likväl, och då får jag ro.» Han lutade hufvudet ned mot knäet och blef så sittande, liksom insomnad.

Nu följer i ordningen att omtala, att den qvinna, som bistått Hilla i hennes sysslor, var

gift med en träl, och att äfven hon, sedan Hilla blifvit frisk, framfödt ett gossebarn, men det var dödt före födseln. Samma qvinna hade af Sirid blifvit vidtalad att utbyta sitt döda emot Hillas lefvande barn, på det att Svens håg skulle vändas ifrån Hilla. Sirid hade äfven gifvit trälqvinnan guld, för att hon sedan skulle utsätta Hillas barn i skogen, der ingen kunde finna det. Båda dessa qvinnor stodo nu på lur för att utföra sitt onda uppsåt. Men nu nekade trälqvinnan att verkställa nidingsdådet; hon trodde, att hennes döda barn skulle blifva utkastadt till föda åt gulltassarne, sade hon. Sirid hotade henne med att hon och trälen, hennes man, skulle blifva dräpta. Då tillät qvinnan, att Sirid sjelf tog hennes döda barn för att utföra gerningen. Qvinnorna trodde, att Helle sof, men i samma stund, som bytet skedde, hörde han Hillas son skrika. Han satte lullan i gång, och allt blef åter tyst, ty Sirid gungade samtidigt det lefvande barnet på sina armar. Sedan tyckte han sig äfven höra steg, som aflägsnade sig. Han steg då upp, ledde sig med snöret fram till lullan, men då han kände, att ett barn låg der, vände han om till sin plats och fortsatte att vagga fram och åter.

»*Se*, kan jag icke», mumlade han, »men *höra* kan jag. Onda fylgjor äro nu ute, de goda skrämde jag bort.»

Hilla kom nu ned från berghålan.

»Här har du mat. Ät, far!«

»Liten mat behöfver den, som har litet lif i sig», sade Helle.

»Mig synes, att du återfått mycket af din styrka, sedan vi kommo hit ut till berget. Goda vindar blåsa på dig från sjö och skog. — Tror du, att Sven skall blifva kär åt sonen sin?»

»Kanske sätter han ut honom i skogen. Han är ju en trollunge, säga de.»

»Nej, far, det gör han inte. Du gör mig ledsen med sådant tal.»

Nu kom Kunvar springande utför bergslutningen. »Segel på sjön! Segel på sjön! Sven kommer!» skrek han.

»Jag måste upp på berget sjelf,» sade Hilla. »Se väl efter gossen!»

Hon gick, hon sprang, tills hon var uppe på toppen. Men Kunvar blef kvar hos jätten, i det han dock höll sig på något afstånd från honom.

»Har du hört, att Hillas son fått gåfvor af skogsvättarne och dvergarne?» sade Kunvar.

Helle svarade icke.

»Det är därför, att I ären troll och hedningar, som Hillas son får slikt», fortsatte Kunvar. »Jag tager ej mot sådana gåfvor, jag. När jag blir stor, skall jag bygga mig ett stort drakskepp, och sedan skall jag dräpa alla

troll och hedningar, ty jag är en kristen gosse, jag.»

Helle fortfor att tiga.

»Der borta i björken hänger en guldkrona, och ett spjut står der stödt emot stammen. De der gåfvorna fick den lille af älfdröttningen och de andra skogsvättarne. Men svärdet och armringen, dem fick barnet af dvergarne. Det skall vara godt smide, sådant der dvergasmide, säges det.»

»Led mig dit!» sade Helle.

»Led dig sjelf dit med snöret», svarade Kunvar. »Får du fatt på mig, slår du ihjäl mig!»

Helle gick nu med snörets tillhjälp fram till trädet och undersökte gåfvorna.

»Litet och lätt var detta svärdet», sade han, »men eggen biter godt. Denna guldkrona passar åt en konungs hufvud. Spjutet är starkt och väl arbetadt.»

Hilla kom nu hastigt ned från berget.

»Svens skepp är det, jag känner igen hans eget skepp på den röda randen i seglet. Nu, sonen min, är far snart här.»

Hon skyndade fram till lullan.

»Hvad är detta? — Död! — Nej, detta barn är icke mitt!» Hon tog det döda barnet ur vaggan och lade det på marken framför sig.

»Jag tyckte, att jag hörde ett barn skrika nyss, då jag gick i skogen», sade Kunvar,

»men kanske var det en fiskmå. Tärnan skriker som ett litet barn.»

»Jag hörde steg här, då du var inne i berget», sade Helle.

»Du har låtit dem taga bort Svens och min son, far! Hör du, han är bortstulen, bortstulen! De skola döda honom! Hvarför, far, hvarför lät du dem taga honom och ge mig detta döda barn i stället?»

Nu kom Vibjörn och en del af hans husfolk. Kunvar sprang emot honom. »Sven kommer!» skrek han.

»Jag vet det», svarade Vibjörn; »jag tänkte, jag skulle gå denna vägen för att låta Hilla höra det. Hon kunde komma med ned till stranden och taga sin son med sig.»

Hilla satt nu orörlig framför det döda barnet, med ansigtet doldt i sina händer.

»Hvarför ligger gossen der?» sade Vibjörn. »Är han död?»

»Det är en annan! Hillas son är bortförd, ingen vet af hvem. Det der barnet är dödt», sade Kunvar.

»Hvar är din son, Hilla?» sporde Vibjörn, men hon svarade ej.

»Har du mistat målet, som far din synen, och dertill barnet ditt, så har du liten glädje af Svens hemkomst.»

»Nu få vi se, hvems gård som blifver bränd, du Hilla. — Se, far! Der hänga gåf-

vorna, som Hillas son fått af älfvor och bergvättar.» Så Kunvar.

»Då ha *de* tagit barnet», sade Vibjörn. »Den, som har med dem att göra, kan vänta sådant. *Du* har strypt bortbytingen, kan jag tänka.»

Derpå gick Vibjörn, men hans husfolk gingo fram för att se på det döda barnet och trollgåfvorna. En af dem sade, i det han aflägsnade sig: »Der sitter trollpackan och hennes blinde far. Hon har strypt sin egen son, och nu fruktar hon för barnets far, sjökonungen, som seglar in i elfven.»

»Tvi eder, trollpack!» sade en annan.

Hilla gick med nedböjdt hufvud in i berget. Den gamle jätten satt ensam qvar der ute i skogen, långt ut på natten. Vargarne kommo och togo bort det döda barnet samt slogos derom, men han rörde sig ej ur stället.

Nästa dag låg Hilla sjuk inne i berget, men Helle satt åter derute. En blek qvinna bespejade honom. Det var Sirid. Hon hade ingen ro. Hon hade besökt det ställe, der hon utsatt Hillas barn, men hade ej funnit det der, ej heller några spår efter det samma.

Hade vargarne ätit upp det, eller hade menniskor tagit det? Hon hade, då hon utsatte barnet, försökt att lossa guldringen från dess arm, men det lyckades ej; ringen var som

fastvuxen. Då hade hon i vredesmod gått bort från barnet för att låta det omkomma. Nu hade hon svårt för att se den hemkomne sonen i ansigtet, och därför höll hon sig borta. Möjligen skulle hon ock få någon upplysning om barnets öde vid berget, tänkte hon. De, som voro så kunniga i allahanda trolldom, som bergfolket, kunde väl hafva räddat barnet. Att hon inte kunde taga ringen från honom, det var ju ett bevis på trolldom, redan det. Om Vibjörn och hennes son skulle få reda på hennes gerning, huru skulle det då gå för henne? Ingendera af dem var mycket god på henne förut, men fingo de veta detta — då — Nu ångrade hon sin gerning. Men *kunde* hon hafva handlat annorlunda? Hade Sven fått se sin son, skulle han blifvit mer kär åt sin hustru än förut, och då hade det varit slut med hennes herravälde i gården. Nej, hon hade blifvit *tvungen* att göra, som hon gjorde, tyckte hon stundtals. Nu hade Hilla blifvit så förtalad för Sven, att han icke ens kommit sig för att besöka henne i det vanryktade trollberget. Så till vida var allt godt och väl. Men hvarför satt den stygge trollgubben Helle så orörlig utanför berget? Hvarför tycktes han lyssna till minsta ljud i skogen? Hon måste se och höra mer, och hon förblef stilla i sitt gömställe.

Nu hördes tunga steg i skogen, och Helle steg upp, vändande sig åt det håll, hvarifrån

ljudet kom. Sirid såg Namnlös framträda ur skogen.

»Är du ensam, far?» sporde Namnlös.

»Ja, men se dig omkring! Jag hörde smygande steg.»

Den unge jätten gick för att undersöka, om någon dolde sig i skogssnåren, och Sirid trodde en stund, att hon skulle blifva upptäckt; men Namnlös återvände till den gamle utan att hafva sett henne. Hon visste nu redan, att Helle var den namnlöse byggmästarens far, och hon var nu dubbelt angelägen att höra deras samtal.

»Vi gå in i berget», sade Namnlös. »Der hör oss ingen. Här kunde finnas någon gömd i skogen, som jag icke kunnat se.»

»Hilla är inne i berget; *hon* kunde höra oss *der*», sade Helle.

»Gör, som du vill», sade Namnlös, »men jag vill vara fri för skuld, om någon hör oss här ute.»

»Tala tyst», sade Helle. »Är kyrkan färdig?»

»I morgon. Är du redo, fader?»

»Ja, son, jag vill dö med den kristne presten och allt folket.»

»När alla kommit in, faller kyrkan, du och de kristne med den.»

»Väl, Skalle! Hemta mig här i morgon, innan solen går upp.»

»Nu vet jag byggmästarens namn», tänkte Sirid, men hon talade icke och rörde sig ej.

»Illa gjorde du, som nu nämde mitt namn. Stenar och träd hafva öron, då hemliga ting talas.»

»Ingen har hört oss.»

»Litet vet du, huru dermed må vara. De kristne hafva en Gud, som aldrig sofver. Han hjälper dem. Jag har sett sådant förr.»

Namnlös, som icke längre var namnlös, gick bort. Helle stod en stund och lyssnade; derefter gick han in i berget. Sirid drog en djup suck. Nu kunde hon rädda presten, om hon ville, men hon *ville icke*, ty hon var vred på honom. Näst Hilla var det ingen, som hon så hatade. Dock, huru skulle det gå med alla de män och qvinnor, jättarne ville förgöra, såväl som presten. *De* måste räddas, kosta hvad det ville. Men huru? Hon gick hem till Fagervik, föga glad i hågen, ty hon bar ett tungt samvete för hvad hon redan gjort och var färdig att öka sin börda med än en illgerning.

Dagen derpå, långt innan det dagades, stodo några karlar uppe på kyrkoberget för att taga ned ställningsverket från den färdigbyggda kyrkan.

»Låt det gå undan», sade den, som var förman. »Snart kommer byggmästaren sjelf.»

»Och presten sedan», sade en annan. »När byggmästaren i solglänten sätter tuppen på tornet, då skall ju presten mista lifvet, om han icke kan gissa rätta namnet.»

»Men hvem är den nye guden, som skall bo här?» sporde en af arbetarne.

»Det skall jag tala om», svarade en annan. »Jag har sett bilden der inne. Der står en fager åsynja, som kallas Maria, och hon håller ett litet barn på sina armar. Barnet blef en stor konung och öfvervann alla jättar och rimtussar. Han är de kristnes gud. Han skall döma alla, gudar och menniskor, efter Ragnarök. Han är den, som våra fäder ej vågade nämna. Han är den store, som skall råda, då den nya, gröna jorden flyter upp ur hafvet, sedan den gamla brunnit upp. Då skall han förlika alla tvister och gifva menniskorna frid och endrägt.»

»Hvem har gjort den der bilden?» frågade en af männen.

»Det har presten sjelf. Och besynnerligt är, att den liknar jättens dotter Hilla och hennes son. Jag såg dem stå der uppe vid berget en dag, då jag gick der förbi. Hon hade mörkt hår, men barnet ljust, och solen sken derpå, och det lyste som en klar eld från dess hufvud. Så lyser barnets hufvud der inne i kyrkan.»

»En stor sejdman måste den presten vara, som kan göra sådana bilder och mycket annat.»

»Mycket förmår han, men sejdman är han inte. Han är en helig man. Aldrig har förr funnits en så god man i våra bygder.»

»Hvar håller han till nu?»

»Han ligger der inne i kyrkan och beder, — på knä ligger han. Hela natten har han varit der inne.»

»Ja, nu få vi se, hvem som är mäktigast, han eller byggmästaren; det lilla barnet der inne med de klara strålarne kring sitt hufvud, eller den svarte helhunden, som byggmästaren lär ha i sin tienst. Se der! Der kommer han!»

Alla männen gingo nu närmare bergkanten för att se bättre. Berget reste sig högt och brant. På den ena sidan var sjön, på den andra slätten, och något längre bort skogen, hvarur jätteberget höjde sin kala hjessa. På slätten syntes Vibjörns och fleres gårdar. Sommarnattshimlen blef allt mer röd i norr. Solen hade endast för några timmar gömt sig bakom skogen. Männen, som stodo på kyrkberget, sågo två gestalter komma ut ur skogen och vända sina steg mot dem.

»Hvem har han i sitt sällskap?» sporde en.

»Hvem annars än den blinde jätten? De der två ha sett hvarandra förr, det tror jag.»

Männen gingo undan, då Helle och hans son stego upp på berget.

»Äro vi framme nu?» sporde Helle.

»Ja, far! Nu stå vi på höjden, och gudahuset ha vi bredvid oss. Himlahvalfvet ljusnar.»

»Led mig fram till byggnaden, att jag må taga derpå», sade Helle.

Den unge jätten ledde den gamle sakta fram till gudahuset; den senare lade sin hand derpå.

»Ohell och förstörelse komme vid dig, byggnad! Må du åter falla ned på berget och dina stenar varda kringkastade! Ohell och död åt dem, som här ingå eller utgå.»

Nu öppnades kyrkans port, och Gudmund, presten, iklädd full skrud och med korset i hand trädde ut.

»Guds frid hos eder!»

Helle gick ett par steg tillbaka, i det han fattade sin sons arm. Den senares ansigte förvreds, men han talade efter en kort tystnad med hån:

»Är du färdig att dö, prest?»

»Jag är färdig!»

»Nåväl! Jag vill ännu gifva dig litet tid. Först må du och folket viga kyrkan med bön och sång; sedan, när solen går upp, sätter jag hanen på tornet, och då vill jag höra, om du känner mitt namn.»

»Jag skall säga dig det, om jag vet det. Nu vill jag gå att möta folket.»

Presten gick med högburet hufvud och fasta steg berget utföre, och Helle lyssnade

efter deras bortdöende ljud, medan Namnlös med ett lömskt leende såg efter honom. Der-
efter torkade han svetten från sin panna.

»En svår strid detta!» sade han.

»Huru så?» sade Helle.

»Jag ser mer än du och andra. Hela berget var fullt af ljusalfer, som stodo omkring presten.»

Nu stampade han med foten och knöt handen.

»Men jag skall hafva hans lif likväl. Tio-
tusen svartalfer följa mig.»

»Son!» sade Helle. »Här har jag dem lik-
som bergtagna, då de inkomma i kyrkan. Ste-
narne äro ditlagda af dig, mitt guld har be-
talt det öfriga.»

»Presten och allt folket må höra dig till, far.»

»Son!» fortfor den gamle, och hans böjda
gestalt rätade sig något. »Jag hörde en sägen
af den kristne presten från det land, till hvilket
hvita Krist nedsteg. Der bodde en jätte, stark
som jag. Hans ovänner togo med svek styrkan
ifrån honom. De skuro af honom håret, och
sedan blef han blödig och vek, som jag nu
varit en tid. Han måste mala på en qvarn,
han som jag; han blef blind, som jag, blef
hånad och slagen, som jag, ty han kunde icke
se dem, som plågade honom, taga fatt dem
och dräpa dem. Men håret växte, och styrkan

kom igen. Jag har ock blifvit starkare på sista tiden, fast ingen vet det utom du.

En dag fördes jätten af sina fiender in i ett tempel för att tillbedja en gud, som han icke kände. Många tusen män och qvinnor af hans fiender voro församlade i samma tempel. Då grep den blinde med sina hårda armar om husets pelare, och det föll. Han och hans fiender förgingos. 'Min själ dö med dem!' sade han. *Så säger jag!»*

»Väl fader, en sådan död må du hafva! Vid Hel! Det är en fröjd att höra dig! Du vet, att kyrkan står vid branten af ett högt berg. Den yttersta stenen, mot hvilken de andra stödjade sig, är fästad i berget med järn. Jag har nu lossat järnen. Ett tag i stenen, just ett sådant jättetag, som du är van vid, och du störtar sjelf ned med gudahuset öfver dig och dem. När jag ropar till dig: *Hännas jätte!* — då, låt gå!»

»Ja, så vill jag dö!» — Den gamle jätten andades tungt, sträckte ut sina knotiga, muskelstarka leder; han kände, hur morgonvinden svagt berörde hans ansigte, vände sig mot hafvet och sade:

»Ligger hafvet åt den sidan, son?»

»Ja, far! Det blånar allt mer; morgonvinden stryker deröfver. Du kan höra sjöfoglarnes skrik hit upp.»

»Beskrif för mig landet, som ligger under våra fötter, son!»

»Grönt är det, fader, men skiftande i många färger. Stora hjordar beta deruppå, röken stiger upp från många takåsar, landet står härligt och rikt.»

»Och skogen och berget, der jag har bott?»

»Mörk står skogen, fader, hög och mörk. Högre är berget, grånadt under många stormar, svartnadt genom många regnskurar. Djarft höjer det sig öfver nejden och ser med rynkad panna ned på den leende bygden.»

»Tack, son! För sista gången har jag med dina ögon sett den gamla jättebygden. Nu är tid att säga den och dig farväl!»

Han teg, men den unge jätten talade åter:

»Der ser jag folkhoppen närma sig från gårdarne. Den slingrar sig fram utmed stranden; den långa raden af män och qvinnor liknar en jätteorm.»

»Hvar äro de nu?»

»De gå nedanför *ditt* berg och *dina* skogar.»

»Led mig till branten, der jag *kunde* se bättre, om jag såge.»

Den unge jätten gjorde, som hans fader bad honom, men den gamle qvad:

»Och vore jag det stora, tunga berget,
jag lyfte mig, föll ned på dem med dån.
Och vore jag det stora vida hafvet,
jag reste mig och drog dem ned i sjön.
Och vore jag den starka nordanstormen,
jag lyfte upp dem, tog dem bort med mig.

Farväl son! nu skiljas vi. Vi blifva mull,
och snart skall icke synas något spår af
jättarnes gamla släkt här i nordnen. Endast
våra grafvar. Vårt folk föll för list, ty ensamt
våldet var ej väldigt nog att fälla oss.»

»Äfven vi kunna vara listiga», sade hans
son. »Medan de sjunga och jämra sig der-
inne, går solen upp. Jag har förmörkat vind-
ögonen, så att de icke skola se solljuset, och
så sätter jag hanen upp och då — när ej
presten är der att svara på min fråga, faller
hela byggnaden, och alla förgås. — Nu, fader,
vill jag föra dig dit, der du skall bida tiden
för ditt sista stordåd. Många har du utfört,
men *detta* blir det bästa! Jag skall dölja dig
så, att ingen finner dig. Om de ropa ditt
namn i ditt öra — rör dig ej. Ingen ser dig.»

Båda gingo nu mot kyrkans gafvel.

»För mig varligt, son, för mig varligt»,
sade den gamle. »Aldrig var jag så rädd om
lifvet som nu, då jag skall mista det.»

»Jag förstår, jag förstår», genmälte den
unge. »Du vill hafva gagn af din hand, förr
än foten slinter.»

»Så är det, son, så är det.»

Nu försvunno båda bakom kyrkans gafvel.

Efter en stund kom den namnlöse byggmästaren tillbaka. Ljudet af bygdefolkets sång steg upp till honom, der han stod. Den sången ljöd illa i hans öron, ty den kristne presten hade lärt folket både toner och ord.

Men den arge jätten qvad:

»I täta massor nalkas edra leder!

Jag hatar er!

Så kommen då, ty intet helgon beder om nåd för er.

Den kristne prestens nya kyrka ramlar,
i dödens mörker hela hopen famlar,
som förr, som förr,
som der på bergets brant den blinde jätten.»

Sedan gick han bort och syntes ej till på en stund. Nu kom tåget branten uppföre. Först kom Gudmund, bärande korset. Han hade många hvitklädda gossar i följe. De buro rökelsekar i sina händer. Sedan kommo många stormän och odalmän med sina hustrur och barn, huskarlar och deras qvinnor, sist trälarne.

»Österlandets stjärna, ren,
sände hit sitt milda sken.
Der står hvite Gudens hus;
han oss väntar.
Snart är dagen ljus.»

Så sjöngo de hvitklädda barnen och många af de äldre. När alla hade kommit upp på berget och voro samlade utanför kyrkoporten, vände sig Gudmund till folket:

»Bygdens män och qvinnor! Jag hälsar eder här vid porten till min faders hus! Om jag dör, glömmen ej de sanningens ord, jag talat.»

Nu steg Vibjörn fram, och alla gåfvo rum för honom, ty han var väl sedd och väl aktad i bygden.

»Ej hafva vi ännu lust att skiljas vid dig, du gamle prest», sade han. »Väl kunde du ge oss litet längre tömmar, men lika godt — du är ärlig och menar väl med oss.»

Detta tyckte alla de församlade vara väl taladt, och de gåfvo ljudeligen sitt bifall tillkänna. Derpå fortsatte Vibjörn: »Jag spørjer eder alle åt, män och qvinnor, som här ären församlade vid den nye, milde Gudens hus: finnes här någon, som vet byggmästarens namn?»

Ingen svarade härtill. Men färgen kom och gick på Sirids ansigte fortare än molnen på en stormig himmel. Nu räckte Vibjörn upp sin högra hand.

»Jag svär vid hvite Krist och hans kors, att den skall dö, som vet det namnet och ej säger det för oss.»

»Håll upp!» ropade Gudmund. »Den eden skall vara ogiltig. Jag gifver dig icke rätt att döma någon till döden för min skull.»

»Min ed skall stå fast. I hafven alla hört den», sade Vibjörn.

En af Vibjörns män trädde nu fram.

»Jag vet en eller två, som känna den namnlöses namn.»

En annan af Vibjörns män steg ock fram.

»Jag med», sade han.

»Hvilka då?» sporde Sven.

»Helle, bergakonungen, såsom han kallas, han känner det namnet.» Så sade den förste af de två.

»Och ditt vif, sjökonung!» tillade den andre.

»Jag har hört, att Helle och Hilla äro den namnlöses fränder», sade en tredje.

»Ja, om far och syster räkna frändskap», tillade en fjärde.

»Hilla vet ej den namnlöses namn», sade Gudmund.

»Ett sådant rykte är mig ej okänt, och har jag därför efterskickat både Helle och hans dotter. Der kommer Hilla, men hvar är hennes fader?» Så Vibjörn.

»Illa likar mig detta», sade nu Sven. »Väl är jag min hustru gramse af annan orsak, men att hon mig ohördan föres hit till ögnaspel för folket, det skall du, min fader, svara mig för.»

»Ingen skada är skedd, Sven. Är hon oskyldig, skall ingen röra henne.» Detta Vibjörn.

»Gif dig tillfreds, son!» sade Sirid. »Hon är ej värd att du vårdar dig om henne.»

»De orden hörde jag förr af dig, moder. Jag är led vid att höra dem oftare.»

Nu kom Hilla fram till kyrkdörren, följd af några Vibjörns män, som bevakade henne. Alla tego nu och betraktade henne. Hon såg sig om efter Sven, och då hon såg honom, sökte hon tränga sig fram till honom, men häjdade sig åter, då Sven vände sig bort.

»Stå här hos mig, Hilla», sade Gudmund. »Jag är din vän, — nu som förr.»

Då rätade hon upp sig, stälde sig hos presten och talade ord, som hördes grant af hvar man och qvinna på hela berget, ty hon hade en välljudande och klangfull röst. »Liten heder hafva denna bygdens folk af sina gärningar nu för tiden. Då sjökonungen drog bort i viking, gömde jag mig i skog och berg för att undgå hårda ord och hårda slag af min bondes fränder. Jag spørjer nu, att han är hemkommen, och nu skickas väpnade män att föra mig dit jag ej vill. Föga kärligt var detta möte, Sven. Du lofvade att söka mig vid berget. Jag har väntat på dig, jag var i stor nöd, men du kom inte. Brant var stigen, som ledde upp till detta berg.

Ingen ser med godt öga på bergqvinnan här,
och dock stå vi vid den milde Gudens hus.»

»Jag är din vän, Hilla. Vet du ej det?»
Så talade presten ånyo.

»Tack, fader! De säga, att *jag* vill taga
ditt lif.» Sven ville nu bana sig väg bland
hopen till sin hustru. Hans hjärta drog honom
med stor makt till henne, men hans moder
fattade honom då i armen.

»Stå stilla, son! Föga anstår det dig att
lyssna till henne.»

»Släpp min arm, moder!» sade Sven.

»Säg, Hilla, vet du den namnlöses namn?»
sporde Vibjörn.

»Nej!»

»Är han din frände?»

»Ja!»

»Det säges, han är din broder.»

»Min fader har sagt så.»

»Då vet du hans namn.»

»Nej!»

»Nu ser du, Sven! — Kan du mer tvifla?»
— Så frågade Sirid. En af Vibjörns män
talade nu:

»Hilla, jättens dotter, har mycket att skaffa
med skogsvättar och bergtroll. Hon bortgaf
sin son åt dem för gåfvor.»

»Jag har sett gåfvorna», sade Kunvar.
»Men inte tror jag, att hon sålde sin son för
dem. Du gör Hilla orätt, Sven.»

»Hvar är min son? Säg det Hilla!»

»Jag vet det ej. De togo honom bort, då min blinde fader vakade öfver honom. Du skulle hafva sett honom, Sven. Så fagert barn såg du aldrig!»

»Hvarför tog du emot trollens håfvor?»

»Gode vättar gåfvo dem åt min son.»

»Och nu, Hilla, säg den namnlöses namn, annars skall du utför bergstupan. Jag har svurit det.» Så Vibjörn.

»Min son är borta, Sven håller mig ej längre kär; hvarför skulle jag lefva?»

Hilla gick framåt bergstupan. Vibjörn stälde sig i hennes väg.

»Hvar är din fader, Hilla?»

»Jag vet ej.»

»Vi sågo nyss bergakungen och den namnlöse här», sade en af männen.

»De lägga upp onda råd mot presten och oss», sade Vibjörn. »Söken upp dem, I män!»

Många gingo nu att söka de båda jättarne, men kunde icke finna dem.

»Du vill prestens död, Hilla», fortfor Vibjörn. Men Hilla såg upp mot det ljusa himlahvalfvet. En flock svanor flögo öfver berget. Deras välljudande rop blandade sig med hennes röst.

»Ej jag vill den godes död.
 Han ej svek mig i min nöd,
 han mig helga sagor lärde,
 han i hjärtat hoppet närde.
 Skall han dö,
 jättemö
 följer honom på hans färd
 till den store Faderns härd.

Der skall kölden mig ej nå,
 der är ljust, och änglar då
 tjena mig, och ständigt ljuda
 sköna sånger; helgon bjuda
 mig att gå
 dit och få
 hvita kläder, krona skön;
 slik blir bergaqvinnans lön.»

»Du har förstått den kristna läran, du är den första, som jag kan kalla kristen i detta land», sade Gudmund. »Din skrud skall blifva hvitare än svanornas, som flögo deruppe, din lofsång skönare än deras. Sven, du gör illa, att du håller ditt vif borta ifrån dig. Hon är bättre än du. — Nu gå vi in i kyrkan och viga henne med bön och sång. Jag fruktar ej döden. Kommen, hedningar och kristne! Gudshusets port är öppen.»

»Jag hämnar dig prest, om du dör», sade Vibjörn.

»Hämnden är icke din, Vibjörn. Den är Guds. Följ mig, Hilla! Du är välkommen i den milde Gudens hus.» Folket strömmade in i kyrkan, men Sirid ropade öfverljuddt:

»Gån ej in i kyrkan! Hon faller ned öfver eder! Gån ej in, förr än hanen är uppsatt på tornet!» Men ingen brydde sig om, hvad hon sade. Alla gingo in utom hon sjelf, och en till, trälqvinnan som tjänat Hilla. Om henne skola vi få höra mera längre fram. Sirid gick utanför kyrkan med hastiga steg fram och åter. Stolt och grann var hon att skåda, med smycken och guldringar om hals och handleder samt silverbälte om lifvet, men hennes ögon flögo oroliga hit och dit. Än såg hon upp till kyrktornets topp, än bort till skogen, bakom hvilken morgonrodnaden blef allt starkare, än stod hon och lyssnade till prestens högtidliga ord eller de sköna sånger, som ljödo derinne i kyrkan. Då, vid hon hastigt vände sig om, stod den namnlöse framför henne.

»Storbondens vif går utanför, då de andre sjunga lofsånger i det nya templet till den nye Gudens ära.» Hans ögon sågo rätt igenom henne, tyckte Sirid. De hade ett lurande och listigt uttryck. Sirid vände sig om för att gå.

»Du är kanske rädd för att vara med derinne? Du är rädd om ditt lif?»

»Jag? — Nej!» sade Sirid.

»Kom, vi gå längre bort. Sången ljuder illa i mina öron. Huru synes den dig? — Du svarar inte. — Väl, jag vill gifva dig en annan fråga. Vet du den namnlöses namn?»

Sirid blef nu blek som linnet kring hennes hals, men svarade efter någon tvekan:

»Nej!»

»Du *vet* det», sade nu jätten, fattade hennes arm och förde henne närmare ättestupan. »Nu är du i mitt våld, ty du har ljugit. Du har blifvit skymfad af presten, qvinna, säg ej mitt namn, och du skall få hämnd.»

»Skola alla de andra blifva vid lif och presten ensam dö?» frågade Sirid och såg med sina stora, djärfva ögon på den stygge jätten.

»Hon vet för mycket», tänkte denne, men högt sade han. »Hvarför frågar du sådant?»

»Jag vill veta det.»

»Säger du mitt namn», fortfor Namnlös, »eller om det blir kändt, att du vet mitt namn, då har du dömt dig sjelf till döden, ty du teg, när Vibjörn frågade dig. Du skall då fara utför berget. Lofva att tiga, eller skall du komma dit ned *nu!*»

Jätten släpade Sirid närmare branten.

»Förr må jag dö, förr afstår jag från egen hämnd, än jag gifver dig något löfte, du leda troll. Släpp min hand!»

Jätten släpade henne än närmare intill branten. Nu voro de endast ett par steg derifrån.

»Kanske är du djäfvulen, som presten talade om? Har du iklädt dig en jättes skepnad för att förstöra oss alla?»

Nu gjorde Sirid med den lediga handen korsets tecken öfver jättens ansigte och ropade:

»Känner du detta tecken, *Skalle?*»

Nu släppte han hennes hand.

»Ve mig! Jag känner det!» — Och så skyndade han bort till tornet.

Men Sirid sprang till kyrkdörren, slog upp den och ropade inåt kyrkan med hög röst:

»Skalle, Skalle! heter han. Solen går upp! Kom ut ur kyrkan! *Skalle, Skalle!* heter jätten.»

Nu strömmade folket ut ur kyrkan. De första solstrålarne föllo på tornets topp. Byggmästaren syntes deruppe famlande med kyrktuppen, som icke ville sitta stadigt. Många stodo nu utanför kyrkan och sågo ditupp.

»Sätt hanen rätt! Skalle!» ropade Gudmund. Nu hördes Skalles röst deruppe:

»*Hämnas, jätte, om du kan!*»

Ett brak hördes vid kyrkans utåt sjön vättande gafvel, såsom af fallande stenar. En del af folket skyndade dit för att se. Ett litet stycke af kyrkmuren hade rasat ned.

Men det öfriga stod fast som hälleberget. Snart fingo de äfven se, hvar jätten Helle låg vid bergets fot. Då förstodo alla, att han velat störta ned kyrkan öfver dem. Vibjörn ville veta, hvem som först ropat Skalles namn, men ingen visste det, eller ville tala om det. Det sades, att Skalle sjelf blef förvandlad till en stor svart korp, som flög bort emot skogen. Andra sade, att han föll ned af tornet och att en stor svart hund bar honom bort.

»Frälsta, frälsta äro vi, och gudshuset står uppe ännu. Herren vare tack och pris!» ropade Gudmund. Folket fortfor att strömma ut ur kyrkan, ty den hade varit väl fylld.

»Här skall hållas räfst och förhör», sade Vibjörn. »Det dådet visste jättens dotter af.»

»Nej, Vibjörn, hon visste det ej», sade Gudmund.

»Din fader ville taga våra lif, du Hilla, men mistade sitt eget.»

Hilla hade nyss kommit ut ur kyrkan, och hon visste ej förr än nu, hvad som händt.

»Är min fader död? — Väl! Då är han fri för eder. I kunnen nu ej sätta honom i tramp-qvarnen mera. Fader, är du död!» —

»Du skall ock dö», sade Vibjörn. »Du visste, att din fader var här för att störta kyrkan öfver oss, och du sade det ej. Du visste Skalles namn, men du sade det ej.»

»Se dit, Vibjörn», ropade Hilla nu. »Är det du eller dina, som stulit bort min son? Din gård brinner. Den, som gaf min gosse en armring, sade äfven, att dens gård skulle brinna, som förföljde honom.» Tjocka rökmoln och eldtungar uppstego från Fagervik. Vibjörn såg det.

»Ja, jag har hört förr, att du hotat med eld och brand för din sons skull. Brännas skulle du, ditt troll, men vi hafva icke tid dermed. Jag har svurit, att du skall dö. Tagen henne fatt. Utför stupan med henne!» Så Vibjörn.

Nu trädde Sven emellan Hilla och dem, som ville gripa henne. »Vikingar fram!» ropade han.

Vikingarne skockade sig tätt omkring sin anförare med dragna svärd. Huskarlarne och många andra samlade sig omkring storbonden Vibjörn.

»Hilla, ställ dig här vid min sida», sade Sven.

»Nu vill jag ej dö, Sven. Jag väntade mig ej detta af dig.»

»Du har blifvit kristen, du far. Så sägs det, och det såg så ut inne i kyrkan. Mäkta from var du der. Dina händer fogade du väl samman, och dina knän böjde du i bön till den hvite Guden. Men nu, då du kommer ut ur gudshuset, vill du dräpa mitt vif.»

»Hon ville dräpa presten. Illa passar det dig att vilja göra din far till edsbrytare.» Så Vibjörn.

Men Sven trädde ett steg längre fram, och hans röst ljöd skarp och hård öfver kyrkoberget, medan han talade.

»Bättre synes mig att å sjön slåss med främmande vikingar på ärligt sätt, än att först sjunga klagolåtar inom gudahuset och sedan dräpa hvarandra utanföre. Baktal växer här på land som gräs på ängen. Förr än du visat, att mitt vif är skyldig till barnamord och prestmord, skall ingens hand komma henne nära. Vill du, far, och I, hemmasittare, pröfva svärden med mig och mina män, så skall du och I alla få spörja att vi nu äro bättre vanda vid sådana lekar än I.»

När sjökonungen hade talat ut, gåfvo vikingarne med stort rop och gny sitt bifall till känna och slogo på sköldarne med svärden.

»Hell sjökonungen och hans vif!» ropade de. »Död åt deras fiender!«

»Nu straffas jag», tänkte Sirid, der hon stod, »för hvad jag gjort illa. Nu äro bonden och sonen min i kamp med hvarandra, och vår gård brinner.» Men Gudmund gick fram mellan de båda fiendtliga hoparne.

»Ingen strid för min skull», sade han, »ingen strid om henne! Tag din hustru till dig, Sven. Hon är dig huld och tro. Sänk

ditt svärd, gamle Vibjörn! Du menar väl med mig, men Hilla ärar mig och den sanna läran högre än *du* gör det. Du är fri från din ed, Vibjörn!»

»I kyrkan må du hålla tal, prest. Litet är jag van att tåla snäsor, minst af söner mina.» Så Vibjörn.

»Är du mig god nu, Sven?» frågade Hilla.

»Hvar är min son, Hilla?» sporde Sven ånyo.

Nu syntes en trälqvinna tränga sig fram genom hopen. Hon bar ett i täckelse insvept barn vid sitt bröst.

»Gån undan för mig och sjökonungens son!» sade hon.

Alla veko undan, och snart stod hon framför Sven. Hon tog höljet från barnet och lade det för hans fötter.

»Der är din son, konung!» sade hon.

Hilla kastade sig ned på knä bredvid barnet.

»Der är din son, Sven! Ser du guldringen om hans arm? Den har skyddat honom. Tag upp honom, Sven! Det är din och min son!»

Sven räckte sitt spjut mot barnet. Det grep derefter med sina händer och log. Ett sorl af beundran hördes bland alla de närvarande. Sven lemnade spjutet ifrån sig, tog upp barnet och kysste det. »Hell dig, min son! Hell dig, mitt vif! Ett modigt hjärta gaf du åt honom.»

»Hell sjökonungens son!» ropade de långskäggiga vikingarne och trängde sig fram för att röra vid den lille.

Men nu stod jättens dotter rak, med höguret hufvud, och var hon så ansenlig till växten, att ingen, ej ens Sven, var högre än hon. Hennes ögon flammade.

»Är du mig god *nu*, Sven?» frågade hon.

»Sant sade presten. Illa har du blifvit be-ljugen! Sonen vår har fört oss åter samman.» Nu vände sig Sven till trälqvinnan.

»Hvar fann du barnet?»

»I skogen. Han var utsatt der att förgås.»

»Af hvem?» sporde Sven, och hans hand kramade åter spjutet. Hilla bar nu den lille.

»Tyst, trälqvinna! Jag skall säga det», sade Sirid, som trängde sig fram. »Af mig blef han utsatt.»

»*Du* ville dräpa min son, moder? Skam få du!»

»Jag ville skilja dig och ditt vif, ty jag kunde icke lida henne, men *dig* höll jag kär.»

»Hvarför gäfvo mig icke gudarne en annan moder?» — Så Sven. Men Vibjörn, den förr så stolte odalbonden, böjde sitt hufvud.

»Nu är det slut med storbondens heder, och hans bästa dagar äro lidna. Min gård är bränd, min hustru dräper sin afkomma, och sonen min bannar far och mor. Var det detta, som jätten mol tillhopa på qvarnen?»

»Mörka dåd öfvas bland eder», sade Gudmund.

»Jag har mer att mäla», sade Sirid och steg fram, så att hon var synlig för alla. »Jag har mer att mäla. Hören mig alla! Jag kände Skalles namn, men jag teg. Jag ville prestens död. Kasta mig nu stupan utför, Vibjörn, ty din ed må du hålla.»

Ett sorl gick genom folkhopen, och allas blickar voro fästade på Sirid, medan presten Gudmund gick fram till henne.

»Hvi bar du hat till mig, qvinna?»

»Du sade, att jag knäsatt trollen vid min härd. Du var helig, jag var ond.»

»Väl, att du ser din ondska, Sirid. Du skall lefva.»

»Från min ed kan du ej lösa mig, prest.» Så Vibjörn. Men nu talade den unge Kunvar, den gamle vikingens son.

»Det var hon, som friade oss från jättarne. Jag hörde, att hon ropade Skalles namn i kyrkdörren. Hon vågade sitt lif för att frälsa ditt och mitt; hör du det, far? Du skall ej taga hennes lif, far!»

Gudmund prest höjde den korsfästes bild i solskenet. »Vibjörn! Sirid! Sven! Hilla! Jag förkunnar eder alla den ende Gudens vrede och straff, om I icke försonen eder med hvarandra. Krist har dött för att I skullen hafva frid. Se, solen lyser på den

korsfästes bild, på vågorna derute, på de gröna fälten, på bergen, på det nya templet, på er och på alla dessa män och qvinnor, som blifvit frälsta från en ond, bråd död. Väl oss, att vi ännu lefva! Guds frid hvilar öfver Nordens land. Hvarför viljen I strida? En ny gård bygga vi åter upp åt Vibjörn och Sirid, en annan åt Sven och Hilla.»

Då gåfvo de tvistande hvarandra handen på att åter vara vänner, såsom presten ville.

Nu kommo några män, bärande Helles lik på en bår.

»*Han* hade fog och skäl för sitt hat emot oss», sade Vibjörn. »Han dog som en man.»

»Jag skall göra honom en hög, som synes långt ut på hafvet», sade Sven.

Men då Hilla, den höga jättedottern, trädde fram till båren, gåfvo alla rum för henne. Tårlöst sänktes hennes öga till den väldiga, hvilande jättegestalten, men högt ljödo de sorgsna orden öfver den lyssnande mängden.

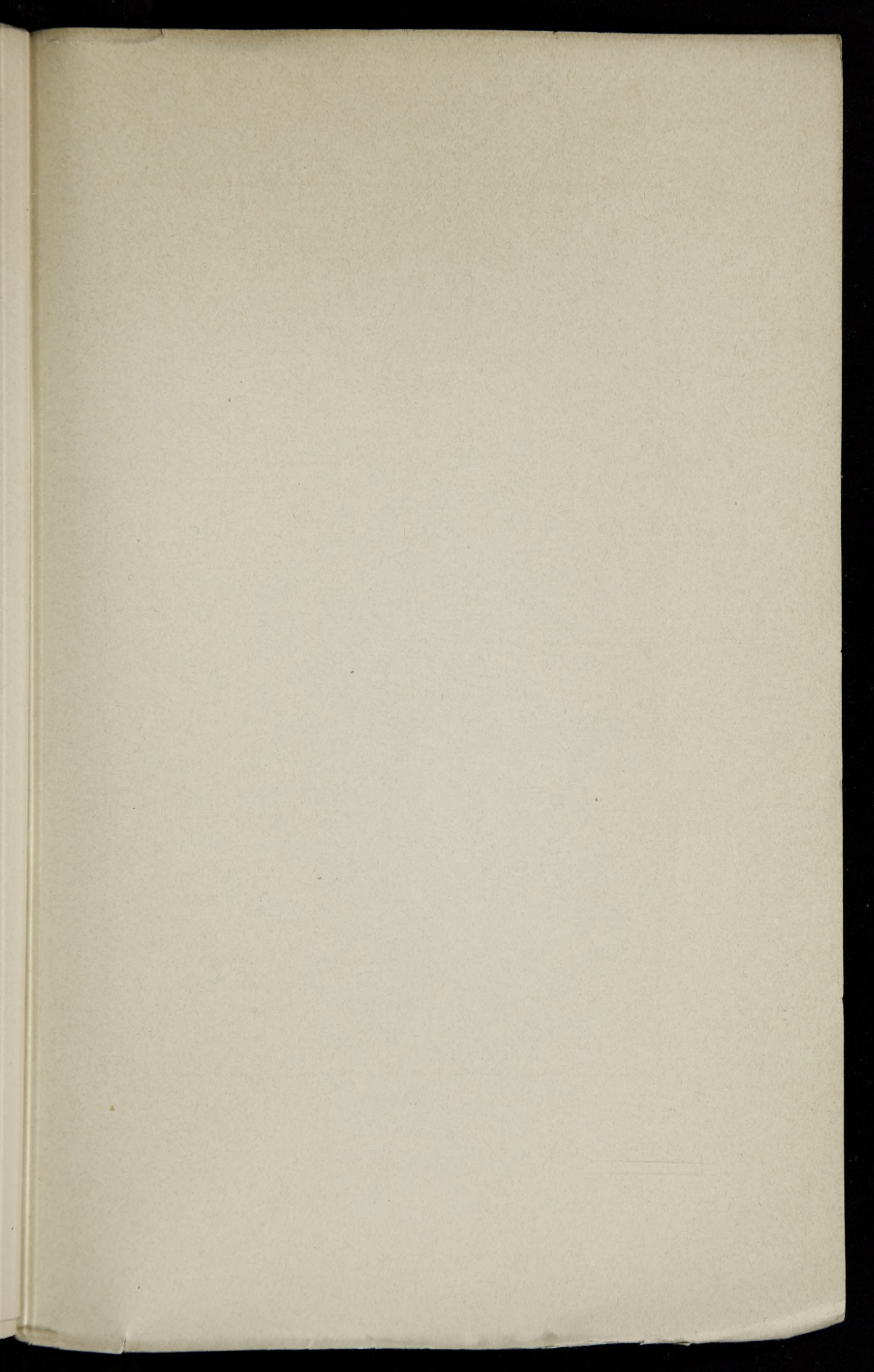
»Sof din tunga
döds-sömn, starke
bergakonung,
kämpe käck!
Hårdför var du,
hundra hårda

jättars ättling;
kärlig var du
dock mot dottern.

Jordens stolte
söner strida,
fäkta, falla,
famna döden.
Kan du glömma
kampen, fader?
Kan i högen
hämnden hvila?

Då din dotter
dig välsignar,
vill dig icke
väcka åter
upp till strid.
Sof i stilla
frid, min fader!»

Här slutar sagan om »jättens dotter»,
men mycket af det gamla jättegryet lefver
ännu kvar hos vårt folk. Det har gått i arf,
ty många jättar och jättinnor blefvo befryn-
dade med våra fäder.

Pris 1 krona.
